

1^e MONITOR SOCIAAL DOMEIN 2021

(Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Participatiewet)

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Samenvatting belangrijkste ontwikkelingen en risico's	5
3.	Sociale Teams	8
4.	Volksgezondheid	10
5.	Jeugd	11
5.1	Preventie en Basisondersteuning	11
5.2	Extra ondersteuning	12
5.3	Veiligheid	14
5.4	Aantal Jeugdhulpgebruikers per voorziening	15
5.5	Financiën Jeugdhulp	17
6.	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	18
6.1	Transformatie in de WMO	18
6.2	Beschermd Wonen	19
6.3	Begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf	19
6.4	EHealth	21
6.5	Mantelzorg	22
6.6	Huishoudelijke Ondersteuning	23
6.7	Hulpmiddelen en trapliften	24
6.8	Publiek vervoer	26
7.	Participatiewet	28
7.1	Statushouders	28
7.2	Schuldhulpverlening	29
7.3	Minimabeleid	30
7.4	Taalhuizen	32
7.5	Leerwerkomgeving	34
7.6	Inclusief werkgeverschap (en diversiteit)	36
7.7	Arbeidsparticipatie & werkgeversdienstverlening	37
7.8	Begeleiding werkzoekenden	39
7.9	Vrijwilligerswerkbeleid	40
7.10	Aantal gebruikers regelingen Participatiewet en TOZO	41
7.11	Financiën Participatiewet	44

1. Inleiding

Voor u ligt de monitor Sociaal Domein over de eerste maanden van 2021. Met deze monitor wordt zowel financiële als inhoudelijk informatie over het gemeentelijk sociaal domein gegeven. In de monitor vindt niet alleen een terugblik plaats, maar worden ook de recente ontwikkelingen gemeld.

Ontwikkeling monitor

Het model is gebaseerd op de begroting 2021. In deze monitor zijn weer enkele verbeteringen doorgevoerd. Bij sommige onderdelen zijn de kosten weergegeven. Verder heeft er een aanscherping van de teksten plaatsgevonden waarbij aandacht is besteed aan de maatschappelijke effecten, doelen en indicatoren. Getracht is om de doelen smarter te formuleren, zodat ook iets over de doelrealisatie gezegd kan worden. Tevens zijn op onderdelen prognoses toegevoegd.

Klanttevredenheidsonderzoeken

In 2020 zijn binnen het Sociaal Domein twee klanttevredenheidsonderzoeken uitgevoerd: het jaarlijkse (wettelijk verplichte) cliëntvervaringsonderzoek voor de Wmo en het onderzoek naar het gebruik van de minimaregelingen. Daarover hebben wij u in de vorige monitor geïnformeerd.

Ook dit jaar gaan wij een cliëntvervaringsonderzoek Wmo en het onderzoek naar de minimaregelingen uitvoeren. Momenteel beraden wij ons over de wijze waarop we andere cliëntvervaringsonderzoeken vorm gaan geven. De lijn die we hierin willen kiezen, krijgt een plek in het nieuwe beleidsplan Sociaal Domein en Samenlevingszaken dat na de zomer ter vaststelling wordt aangeboden aan de raad.

Duiding realisatiecijfers

In diverse (financiële) tabellen zijn realisatiecijfers opgenomen. Deze realisatiecijfers kunnen niet zondermeer geëxtrapoleerd worden naar een jaarresultaat, omdat bij diverse onderwerpen de realisatie pas in de loop van het jaar plaatsvindt.

Prognoses

Op onderdelen zijn prognoses toegevoegd, welke (voor de toekomst) een weinig rooskleurig beeld laten zien. Deze prognoses dienen nog nader geanalyseerd te worden. Mochten de analyses aanleiding zijn om budgetten aan te passen, dan zullen daarvoor voorstellen gedaan worden in de reguliere P&C-cyclus.

Als gevolg van de vergrijzing wordt er een grote beroep gedaan op de WMO Hulp bij het Huishouden. In de begroting 2021 hebben er we rekening gehouden met een volumestijging van 7,7%. Deze lijn zet zich mogelijk door in 2022 en de jaren daarna. Uit de aanbesteding van de WMO Begeleiding komen hogere tarieven naar voren. We verwachten een stijging in de uitgaven van ongeveer 5,4%.

Dat de kosten binnen het zorgdomein stijgen is op zich zelf niet onlogisch aangezien een fors aandeel van de kostprijs inzet van personeel betreft. Als gevolg van de stijging van de lonen en de AMvB reële kostprijs zien we de tarieven logischerwijs stijgen.

De hogere uitgaven worden deels gedempt door volume- en prijseffecten in de Algemene Uitkering. In hoeverre deze toereikend zijn hangt mede af van andere ontwikkelingen.

Ondanks een daling in het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening zien we de kosten in 2020 stijgen ten opzichte van 2019. Een deel van deze kosten wordt veroorzaakt door de jaarlijkse indexatie van de tarieven. In het bijzonder zijn de tarieven van de gecertificeerde instellingen in 2020 verhoogd met 17,5%.

Voor 2021 beschikken we op dit moment over onvoldoende informatie omtrent de te verwachten ontwikkelingen in 2021. Onzeker is nog het mogelijke effect van COVID-19 op de jeugdzorg. Ondanks dat de kosten eind 2020 nog niet zichtbaar dalen is het op dit moment te vroeg om te veronderstellen dat de volledige taakstelling niet wordt gerealiseerd. Door middel van de tussentijdse informatievoorziening Jeugdwet nemen we de raad meerdere keren per jaar mee in deze ontwikkelingen.

Voortgang taakstellingen

In de begroting van 2021 zijn een viertal taakstellingen opgenomen aangaande het sociaal domein. Voor de WMO en samenleving en sociaal is nagenoeg de volledige taakstelling ingevuld. Gezien de te verwachten ontwikkelingen (vergrijzing) worden verdere maatregelen onderzocht. De ingezette beheersmaatregelen binnen de jeugdzorg leiden nog niet tot zichtbaar significante veranderingen in de uitgaven. De ontwikkelingen worden hierbij periodiek gemonitord en in de tussentijdse informatievoorziening jeugdwet worden de ontwikkelingen gerapporteerd. Ten aanzien van de taakstelling op de bijzondere bijstand zijn nog geen ontwikkelingen te rapporteren.

Frequentie en evaluatie

Voorzien is dat er dit jaar tweemaal een monitor wordt uitgebracht. De tweede monitor zal in november 2021 verschijnen, waarna samen met de raad een evaluatie plaatsvindt.

2. Samenvatting belangrijkste ontwikkelingen en risico's

Sociale Teams

Doorlooptijd WMO

Bij de Wmo is er sprake van een langere doorlooptijd (van circa 4-6 weken) dan gebruikelijk. Dit heeft te maken met een toename van het aantal meldingen en de mate van complexiteit van de meldingen, wat maakt dat een consulent meer tijd nodig heeft om tot een passende oplossing te komen. Spoedmeldingen worden uiteraard met voorrang opgepakt.

Wachttijd Jeugd

Bij jeugd is er sprake van een langere wachttijd (van gemiddeld 13 weken) dan gebruikelijk. De hulpvragen worden in urgentie geprioriteerd en opgepakt. Spoedmeldingen worden altijd met voorrang opgepakt, crisissituaties worden altijd dezelfde dag opgepakt. De wachttijd wordt veroorzaakt door ziekte en vertrek van medewerkers, waarbij de wervingsprocedure voor nieuwe medewerkers vertraging opliep door gebrek aan gekwalificeerd aanbod. De situatie zal vanaf 1 mei verbeteren aangezien nieuwe medewerkers zijn geworven en binnenkort extra medewerkers in tijdelijke dienst worden geworven. Inwoners wordt geadviseerd, indien de situatie verslechtert/of als er zorgen zijn, contact op te nemen met het aanmeldteam Jeugd, waarna de situatie opnieuw door de gedragswetenschapper wordt beoordeeld.

Jeugd

Ondersteuner Jeugd en Gezin

In Het Hogeland zijn nagenoeg alle huisartsen in de dorpen en de daaraan verbonden huisartsenpraktijken nu toegankelijk voor hulp van de OJG'er aan jeugdigen tot 18 jaar en de ouders. Sinds 1 oktober 2020 tot en met februari 2021 werden de OJG's betrokken bij meer dan 100 jeugdigen. Na gemiddeld 2 tot 6 gesprekken met de OJG'er is voor 40% van deze jeugdigen geen vervolghulp meer nodig. In samenwerking met Molendrift wordt de monitoring verder ontwikkeld.

Meer integrale oplossingen: onderzoek top 20 duurste gezinnen

Het onderzoek naar gezinnen met veel jeugdhulp heeft vertraging opgelopen en wordt in 2021 opgestart. Het doel van dit onderzoek is te verkennen of de huidige ondersteuning nog passend is, of dat andere vormen van jeugdhulp of minder jeugdhulp voldoende is.

Jongeren met lichte begeleiding naar zelfredzaamheid een mogelijkheid bieden zich te vestigen in onze gemeente.

Begin dit jaar is een pilot gestart om jongeren die nu (oneigenlijk) in intramurale voorzieningen zitten een lichter aanbod te geven dat beter bij hen past en te voorkomen dat ze te zware zorg ontvangen. De trajectbegeleider is inmiddels geworven en de eerste casussen dienen zich aan. Hier worden gesprekken mee gevoerd. De jongeren die aan de criteria voldoen kunnen deelnemen aan de pilot. Leerpunten worden bijgehouden ten behoeve van de evaluatie en het borgen van structurele afspraken bij een succesvol verloop van de pilot.

Onderzoek Verblijf

Vorig jaar bleek dat de uitgaven voor verblijf sterk waren gestegen. Op basis hiervan was een onderzoek ingesteld en gecontroleerd op rechtmatigheid. Gekeken was of het terecht was dat deze jeugdigen in verblijf zaten. Dit bleek in het overgrote deel het geval. In de afgelopen periode zijn dezelfde dossiers nader onderzocht. Dit zijn de plusminus 60 dossiers die medio 2020 in verblijf zaten. Er is gekeken wat de kenmerken van deze doelgroep zijn, of er oorzaken te vinden zijn van de toegenomen stijging en welke maatregelen er genomen kunnen worden.

Aantal jeugdhulpgebruikers per voorziening

Het aantal jeugdigen met een maatwerkvoorziening is in het derde en vierde kwartaal van 2020 niet waarneembaar verder gedaald. Het gemiddelde aantal jeugdigen bedraagt voor Q3: 1.095 en Q4: 1.090 (was: Q1: 1.154 en Q2: 1.132).

Nog onbekend is in hoeverre de gevolgen van Covid-19 al tot uitdrukking zijn gekomen in deze ontwikkeling van de cijfers en of er nog een ontwikkeling (stijging) te verwachten is.

Financiën

In de vorige monitor is aangegeven dat er ondanks de daling in het aantal jeugdigen met een maatwerkvoorziening de uitgaven ten opzichte van 2019 gestegen waren.

Naar de huidige stand van zaken is er op dit moment sprake van een overschrijding van de begroting 2020 met 171.000 euro. De uitgaven ZIN laten het volgende beeld per kwartaal zien. In tegenstelling tot de verwachting vallen de uitgaven over het vierde kwartaal 273.000 hoger uit dan het derde kwartaal.

Gezien de daling van het aantal cliënten dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening kan geconcludeerd worden dat de gemiddelde besteding per jeugdige toe is genomen.

Over 2021 valt op dit moment nog geen uitspraak te doen.

Wmo

Publiek vervoer

Medio 2021 stelt het Ministerie van I&W een nieuwe subsidieregeling open ter bevordering van de integratie van vervoerstromen. In dit kader willen we kijken of we het project ov-ambassadeurs verder kunnen versterken en uitrollen. In december 2021 krijgt naar verwachting ook de MaaS-pilot in Groningen en Drenthe vorm en inhoud. Deze pilot richt zich specifiek op ruraal gebied met als extra aandachtspunt de vervoersbehoefte van mensen met een beperking. In december zal de app voor deze specifieke doelgroep beschikbaar zijn.

De vervoerstromen zijn door de effecten van de beperkende maatregelen (COVID) fors teruggelopen, tot soms slechts 40%. Alleen het leerlingenvervoer heeft, buiten wat dieptepunten, een vrij normale uitvoering gekend.

Waar mogelijk zullen we kijken naar mogelijkheden om het gebruik van het reguliere openbaar vervoer te bevorderen. In dit kader blijven we dan ook participeren in diverse trajecten gericht op doorontwikkeling.

Huishoudelijke Ondersteuning

In de Huishoudelijke Ondersteuning verwachten we een verdere stijging van het gebruik van deze voorziening door een combinatie van demografische ontwikkelingen, het abonnementstarief en de beperking van toelating tot de Wet langdurige zorg. De stijging van het beroep op deze voorziening in combinatie met uitstroom van personeel en beperkte instroom van nieuw personeel maakt dat de continuïteit in de dienstverlening steeds meer onder druk staat.

De kosten voor de Huishoudelijke Hulp zijn de afgelopen jaren sterk gestegen. Dit als gevolg van de wettelijke verplichting tot het betalen van een reëel tarief. Door goede uitonderhandeling van prijsafspraken zijn we erin geslaagd om onze verplichtingen laag te houden ten opzichte van andere delen van Nederland. Ook voor de komende jaren zetten we ons in voor het maken van scherpe

tariefafspraken met de aanbieders. Los van deze inzet, blijft het zoeken van (innovatieve) oplossingen om, binnen de wettelijke kaders, de uitgaven te beperken een duidelijk aandachtspunt.

Begeleiding, Dagbesteding en Kortdurend Verblijf

Momenteel loopt de voorbereiding voor de nieuwe inkoopprocedure, samen met de gemeente Eemsdelta. Er hebben inmiddels 5 marktoriëntatiesessies met aanbieders plaatsgevonden en een marktconsultatie. Op 21 april is de aanbesteding gepubliceerd. De beoogde datum van de definitieve gunning is 22 september 2021.

Gedurende de resterende looptijd van de overeenkomsten blijft de optimale inzet van ondersteuning onverkort van toepassing.

Op basis van de nieuwe tarieven bij gelijkblijvende aantallen/volumes verwachten we een procentuele stijging van 5,40%. Dit percentage is gebaseerd op het volume van inzet in 2020 en doorgerekend op de procentuele sprong in tarief tussen 2021 en 2022.

Voor het onderdeel "vervoer naar begeleiding" verwachten we dat het benodigd bedrag met een factor 2,5 zal stijgen. Dit heeft te maken met het toepassen van de systematiek van de AMvB reële tarieven Wmo.

Op basis van bovenstaande verwachten we een kostenstijging van ongeveer € 295.000 voor Zorg in Natura en Vervoer naar Dagbesteding. Het bedrag voor Pgb is een afgeleide van de nieuwe Zorg In Natura tarieven. Het beweegt niet direct per 1 januari 2022 mee maar gedurende het jaar na herindicatie. Wanneer we het percentage ook toepassen op de pgb uitgaven, bedraagt dit ongeveer een stijging van € 133.000.

Trapliften en hulpmiddelen

Het aantal verstrekte liften neemt toe. Werden er in 2017 28 liften verstrekt, in 2020 is dit gestegen tot 47.

Door de toenemende vraag zullen de uitgaven blijven stijgen en het beschikbare budget zal daarom structureel mee moeten groeien. In 2020 is het budget incidenteel met € 220.000 opgehoogd.

Monitoring van de toename van het aantal liften na de totstandkoming van de vorige monitor laat zien dat we rekening moeten houden met een structurele verhoging van € 220.000.

Participatie

Statushouders

Door de coronacrisis worden statushouders door Werkplein Ability op afstand begeleid. Dit blijkt erg lastig. Werkcoaches acteren met name op de statushouders die al in beeld zijn en/of die zelf aan de bel trekken. Er komen nu heel andere problemen naar boven. Begeleiding focust zich meer op de problematiek binnenshuis, maar door de begeleiding op afstand ook op taken die normaal gesproken bij Mensenwerk Het Hogeland liggen.

MJD heeft net als in voorgaande periode in de eerste maanden van het jaar 2021 de maatschappelijke begeleiding geboden aan statushouders. Deze begeleiding omvatte veel ondersteuning bij het grote aantal huisvestingen in de eerste maanden. Ondanks de coronacrisis begeleidt MJD statushouders door middel van fysieke spreekuren (met de benodigde maatregelen). De taakstelling voor de 1^e helft 2021 is verhoogd ten opzichte van de perioden ervoor. De taakstelling 1^e helft 2021 is 37. De werkelijke taakstelling inclusief de niet verwijtbare achterstand van 17 is 54. Er is een vliegende start gemaakt met huisvesten van statushouders in de eerste maanden van 2021. Tot 9 maart zijn er 20 statushouders gehuisvest.

Taalhuizen

We proberen de huidige 50 deelnemers en 49 vrijwilligers van de taalhuizen te behouden. Door de coronamaatregelen is fysiek contact niet mogelijk, hierdoor dreigen deelnemers en vrijwilligers af te haken.

We willen in 2021 tussen de 25 en 50 nieuwe deelnemers een passend taalaanbod doen, mits de coronamaatregelen niet te lang aanhouden. Kijkend naar de beschikbare middelen en de uitgaven van het afgelopen jaar, denken we € 20.000 over te houden.

Omzet Werkplein Ability (Industrie en Diensten)

De verwachting voor de omzet 2021 is dat deze op ongeveer hetzelfde niveau als 2020 zal zijn.

In 2020 is een deel van het omzetverlies nog gecompenseerd door de rijksbijdrage corona. De inzet van de VNG is er op gericht om ook voor 2021 een deel van het omzetverlies gecompenseerd te krijgen.

De ramingen voor de begroting 2021 zijn gebaseerd op de omzetcijfers van de voorgaande jaren. Op basis van de orderportefeuille zullen de budgetten aangepast moeten worden (omzet begroting 2021 € 2.265.722 minus de omzetprognose voor 2021 € 1.756.000) Per saldo een nadeel van € 509.722.

Omzet Groen extern

Zoals in de vorige monitor is aangegeven, worden de externe opdrachten in het 'groen' afgebouwd. In 2021 is voorzien dat er nog voor een bedrag van € 158.000 aan externe omzet weggezet kan worden. De personele capaciteit is en wordt nu ingezet bij de eigen gemeentelijke groenvoorziening (inclusieve organisatie).

De geraamde omzet (en kosten) dienen structureel verlaagd te worden met een bedrag van per saldo € 462.000.

Gebruikers regelingen Participatiewet

De verstrekte uitkeringen op grond van de Participatiewet zijn de afgelopen jaren nagenoeg stabiel. Wel is er een stijging bij ondernemers zichtbaar die als gevolg van de Coronamaatregelen aanspraak moeten maken op de Tijdelijke Ondersteuningsregeling Zelfstandig Ondernemers (Tozo). In normale jaren ontvangen gemiddeld 20 ondernemers financiële ondersteuning van de gemeente. Op 1 januari 2021 betreffen het 122 ondernemers.

Financiën

De ontwikkelingen ten aanzien van de regelingen zijn vergeleken met de uitgangspunten die gehanteerd zijn bij het opstellen van de begroting 2021. Uit deze analyse blijkt voornamelijk dat de raming niet (neerwaarts) bijgesteld hoeven te worden. Op basis van de huidige cijfers zou eerder een voordeel blijken dan een nadeel. Zodra daar meer zicht op is, zullen we dit meenemen in de reguliere P&C-cyclus.

3. Sociale Teams

De professionals in de Sociale Teams pakken hulpvragen van inwoners op en gaan in gesprek om samen met de inwoner, het gezinssysteem en het netwerk een duurzame oplossing te vinden voor het probleem. Het gaat om sociaal-maatschappelijke vraagstukken zoals opgroeien en opvoeden of langer zelfstandig thuis wonen en meedoen in de maatschappij.

Maatschappelijk effecten

- Zelf-en samenredzaamheid wordt versterkt, de veerkracht van mensen neemt toe.

- Ondersteuning wordt zo kort als mogelijk, maar zo lang als nodig, ingezet.

Doelen

- De mogelijkheden van het eigen netwerk worden onderzocht. Waar nodig wordt basisondersteuning ingezet en waar noodzakelijk wordt gebruik gemaakt van geïndiceerde hulp.
- Eigenaarschap/regie maximaal bij inwoner/gezinssysteem.
- Regievoeren vanuit 1gezin/1plan/1 regisseur en inzetten wat nodig is voor de inwoner of het gezinssysteem, los van mogelijke juridische belemmeringen die voortkomen uit de afzonderlijke wetten binnen het Sociaal Domein (Jeugdwet, Wmo en Participatiewet).

Wat gaan we daarvoor doen?

- Training/opleiding professionals in de Sociale Teams en partners in het veld om cultuuromslag te realiseren.
- Werkprocessen en digitale systemen dusdanig inrichten dat het de transformatiedoelen ondersteunt.
- Professionals in dienst hebben en houden die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen.
- Deskundigheid inkopen om preventie aanbod te realiseren en de basisondersteuning in te richten.
- Daar waar nodig verwijzen naar gespecialiseerde zorg.

Indicatoren

Wij zijn bezig met het ontwikkelen van een rapportage m.b.t gegevens van het aantal meldingen in relatie tot het vervolgtraject. Gelijk hieraan zullen indicatoren worden beschreven.

Resultaten bij doelen.

- Netwerkonderzoek, basisondersteuning of geïndiceerde jeugdhulp
Een grondiger analyse bij de toegang van Jeugd en Wmo waardoor maximaal wordt ingezet op passende ondersteuning
- Eigenaarschap/regie
In 2021 wordt een pilot eigen kracht conferentie van OGGZ en Jeugd opgestart.
- Kostenbewustzijn
Bij de medewerkers van Jeugd en WMO worden op structurele basis bijeenkomsten georganiseerd m.b.t. ontwikkelingen in de uitgaven. Oorzaken worden besproken en hierop wordt waar mogelijk geanticipeerd.
- Integrale samenwerking
Integrale samenwerking door frequent integraal overleg tussen WMO, Jeugd, Participatie en Basisondersteuning is geborgd en blijft volop in ontwikkeling.

Doorlooptijd WMO

Bij de Wmo is er sprake van een langere doorlooptijd (van circa 4-6 weken) dan gebruikelijk. Dit heeft te maken met de mate van complexiteit van de meldingen, wat maakt dat een consulent meer tijd nodig heeft om tot een passende oplossing te komen. Spoedmeldingen worden uiteraard met voorrang opgepakt.

Wachtlijst Jeugd

Bij jeugd is er sprake van een langere wachtlijst (van gemiddeld 13 weken) dan gebruikelijk. De hulpvragen worden in urgentie geprioriteerd en opgepakt. Spoedmeldingen worden altijd met voorrang opgepakt, crisissituaties worden altijd dezelfde dag opgepakt. De wachtlijst wordt veroorzaakt door ziekte en vertrek van medewerkers, waarbij de wervingsprocedure voor nieuwe medewerkers vertraging opliep door gebrek aan gekwalificeerd aanbod. De situatie zal vanaf 1 mei

verbeteren aangezien nieuwe medewerkers zijn geworven en binnenkort extra medewerkers in tijdelijke dienst worden geworven. Inwoners wordt geadviseerd, indien de situatie verslechtert/of als er zorgen zijn, contact op te nemen met het aanmeldteam Jeugd, waarna de situatie opnieuw door de gedragswetenschapper wordt beoordeeld. Aantal cases op 15 maart 2021 waarbij een casemanager vanuit de Gemeente Het Hogeland regie voert is: 178.

Wij zijn bezig met het ontwikkelen van een rapportage m.b.t gegevens van het aantal meldingen in relatie tot het vervolgtraject. Deze gegevens geven inzicht in de zwaarte van de meldingen en de aard van de ingezette ondersteuning. Hierop komen wij bij de volgende monitor in het najaar uitgebreid terug.

4. Volksgezondheid

Maatschappelijk effecten

- Inwoners groeien gezond op en doen mee in een gezonde leefomgeving.
- Een optimale start van de eerste 1.000 dagen van een kind.

Doelen

- Wij willen dat er 15 preventieve huisbezoeken worden gedaan bij kwetsbare gezinnen in 2021, door de jeugdgezondheidszorg.
- Het percentage jongeren onder de 18 jaar dat rookt wordt teruggebracht naar 0% in 2032.
- Wij streven ernaar dat alle sportaccommodaties rookvrij zijn in 2024.
- Doelstelling om tot 0% alcoholgebruik te komen onder de jongeren van 18 jaar in 2032.
- In 2022 hebben 50 deelnemers de gecombineerde leefstijl interventie voltooid.

Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

- Uitvoeren van het lokaal positief gezondheidsbeleid 'Gezond in het Hogeland' in samenwerking met inwoners en maatschappelijke organisaties.
- Het project Kansrijke start uitvoeren. Dit is een samenwerking tussen de verloskundigen, kraamzorgorganisaties, jeugdgezondheidszorg, sociale teams, Mensenwerk Hogeland, VNN en andere betrokken organisaties
- Uitvoering geven aan het Lokaal Preventieakkoord 2021-2028. Hiervoor wordt jaarlijks een uitvoeringsplan gemaakt op de thema's roken, alcohol en overgewicht
- Uitvoering geven aan de Gecombineerde Leefstijlinterventie

Lokaal Preventieakkoord 2021-2028

- Uitvoering geven aan het Lokaal Preventieakkoord 2021-2028. Dit akkoord is een samenwerking tussen o.a. GGD, Mensenwerk Hogeland, Huis voor de sport, VNN en gemeente Het Hogeland. Hiervoor wordt jaarlijks een uitvoeringsplan gemaakt op de thema's roken, alcohol en overgewicht. De uitvoering van het akkoord is een subsidie ontvangen van 30.000 euro voor 2021, 2022 en 2023.

Kansrijke start

- Eind 2019 is gestart met het project Kansrijke start. Dit is een samenwerking tussen de verloskundigen, kraamzorgorganisaties, jeugdgezondheidszorg, sociale teams, Mensenwerk Hogeland, VNN en andere betrokken organisaties. Het project richt zich op de gezondheid te verbeteren in de eerste 1000 dagen van een kind (-10 maanden en t/m 2 jaar). Wij ondersteunen ouders en kinderen in gezinnen die iets extra kunnen gebruiken, als zij daar behoefte aan hebben.

5. Jeugd

Maatschappelijk effecten

- Jeugdigen groeien gezond en kansrijk op.
- Als er ondersteuning bij de opvoed- en opgroei problemen nodig is, is deze ondersteuning gericht op het versterken van de samenredzaamheid en de zelfregie van de jeugdige en het gezin. De jeugdige, gezin, netwerk als sociale omgeving worden actief betrokken bij het vinden van effectieve oplossingen.
- Zo thuis mogelijk veilig opgroeien en wonen.

5.1 Preventie en Basisondersteuning

Doel

- Snellere signalering en waar mogelijk afschalen van jeugdhulpproblematiek.

HomeStart

Eind 2020 is HomeStart in de gemeente Het Hogeland gestart. HomeStart biedt opvoedondersteuning aan gezinnen met opgroeiende kinderen in de leeftijd van 0 t/m 12 jaar. De coördinatrice is begonnen met een Pr-campagne voor het werven van vrijwilligers. Op dit moment zijn er in de gemeente Het Hogeland 6 gezinnen gekoppeld die nu daadwerkelijk ondersteuning krijgen. In totaal heeft HomeStart nu 14 vrijwilligers geworven in het eerste halfjaar. Deze vrijwilligers hebben allemaal de training van HomeStart gevolgd voordat zij gekoppeld worden aan een gezin. De vrijwilligers hebben een diverse achtergrond qua leeftijd, cultuur of werkervaring waardoor een juiste match met het gezin kan plaatsvinden.

In 2021 heeft het werven van voldoende vrijwilligers prioriteit. De inzet is dat 20 gezinnen ondersteuning wordt geboden. Daarnaast vindt verdere versterking tot samenwerking en het realiseren van de bekendheid van HomeStart met de andere partners in de basisondersteuning jeugd plaats.

Samen naar gezonde jongeren in Het Hogeland

Door corona is de start van de pilot binnen het praktijkonderwijs van AOC Terra van het programma 'Samen naar gezonde jongeren in Het Hogeland' uitgesteld tot na de zomer.

Het programma wordt uitgevoerd door het Preventie en Interventie Team (PIT) dat bestaat uit medewerkers van VNN, GGD en Mensenwerk Het Hogeland. Het programma bestaat uit een aantal thema's, waar de school zelf een keuze uitmaakt. De thema's zijn o.a. relaties en seksualiteit, (genots-)middelen, mediawijsheid en gamen en (gezonde) voeding.

Door jongeren onderling op deze wijze met specifieke thema's kennis te laten maken, is de verwachting dat in samenwerking met het schoolmaatschappelijk werk vroegtijdige signalering plaats vindt. Daarnaast geeft PIT de mogelijkheid dat deelnemende organisaties expertise onderling uitwisselen waardoor het preventieprogramma in de breedte wordt versterkt.

Scheidingsproblematiek

In Nederland strandt één op de 3 relaties in een scheiding. Landelijk zien we dat steeds meer gemeenten een directe manier van ondersteuning bieden. Deze ondersteuning vanuit de gemeenten is heel divers en gevarieerd. Hierin gezamenlijk optrekken met andere gemeenten heeft de voorkeur om expertise en kennis te delen in de uitvoering. Wij werken samen met de overige gemeenten in de provincie Groningen die zijn aangesloten bij de provinciale Ontwikkellijn 'Jeugdigen en jongvolwassenen groeien zo thuis en veilig mogelijk op'. Ervaring leert dat de problematiek rondom het zo veilig mogelijk opgroeien zo'n breed karakter kent in de diverse leefdomsfeiren van gezinnen. In deze samenwerking onderzoeken we of een gezamenlijke 'blauwdruk' voor een fysiek en/of digitaal

loket voor ouders met vragen over echtscheiding van meerwaarde is. Hiervoor is een provinciale werkgroep ingericht, waarin wij ambtelijk participeren.

Ondersteuner Jeugd & Gezin (OJG)

De OJG-er biedt lichte, kortdurende GGZ-hulp en opvoedondersteuning binnen de huisartspraktijk. Daarmee wordt deze vorm van hulp gezien als een belangrijk instrument om zwaardere hulp te voorkomen.

De inzet van de OJG-er zorgt voor een meer lokaal aanbod bij problematiek op een breed gebied (van opvoedingsondersteuning tot jeugd-GGZ-hulp). De zorg kan dichtbij de jeugdige worden geboden doordat de OJG-er werkt bij de huisarts en het Sociaal Team. De zorg kan zo worden geboden in een voor de jeugdige en opvoeders meer vertrouwde omgeving. Door begeleiding zonder expliciete diagnose vooraf is het traject voor de jeugdige bovendien minder stigmatiserend. De OJG-er heeft vanwege deze voordelen meerwaarde voor het uitgestrekte gebied van Het Hogeland.

In het 4e kwartaal van 2020 is de uitbreiding gerealiseerd van zeven huisartsenpraktijken (HAP's). Dit betekent dat nagenoeg alle huisartsen in de dorpen en de daaraan verbonden huisartsenpraktijken in Het Hogeland nu toegankelijk zijn voor hulp van de OJG'er aan jeugdigen tot 18 jaar en de ouders.

Sinds 1 oktober 2020 tot en met februari 2021 werden de OJG's betrokken bij meer dan 100 jeugdigen. Na gemiddeld 2 tot 6 gesprekken met de OJG-er is voor 40% van deze jeugdigen geen vervolghulp meer nodig. In samenwerking met Molendrift wordt de monitoring verder ontwikkeld. In Het Hogeland zijn nagenoeg alle huisartsen in de dorpen en de daaraan verbonden huisartsenpraktijken nu toegankelijk voor hulp van de OJG'er aan jeugdigen tot 18 jaar en de ouders. In de loop van dit jaar wordt de monitoring van de inzet van de OJG-er verder ontwikkeld door de invoering van een landelijke webtool. Door deze tool kan beter en eerder gesignaleerd worden welke ontwikkelingen zich voordoen ten aanzien van de jeugdhulp in onze gemeente.

5.2 Extra ondersteuning

Doel

- Voldoende aanbod van gespecialiseerde jeugdzorg in onze regio en voldoende aanbod van jeugdzorg in nabijheid van de inwoners.

Inkoop Jeugdhulp

In 2020 is gestart met het proces om te komen tot een nieuw inkoop- en bekostigingsmodel. De Groninger gemeenten delen dat de inkoop van lichte vormen van jeugdhulp door elke gemeente zelf georganiseerd wordt en dat hoog specialistische hulp gezamenlijk wordt ingekocht. Voor het inkopen van de midden-specialistische jeugdhulp is flexibiliteit in de inkoopmethodiek vereist. Recent is daarom voorgesteld om te gaan werken met een hybride inkoopmethodiek, waarbinnen meerdere bekostigingsvormen toegepast kunnen worden. Deze hybride inkoopmethodiek biedt de Groninger gemeenten optimale flexibiliteit om in eigen tempo te experimenteren met de organisatie van de jeugdhulp en de daarbij passende vorm van inkoop en bekostiging, al of niet in samenwerking met andere gemeenten.

Norm voor Opdrachtgeverschap

Gemeenten hebben in VNG-verband in juni 2020 een resolutie Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) vastgesteld voor zowel Jeugd als Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Gemeenten erkennen hiermee dat op onderdelen regionale en bovenregionale samenwerking essentieel is voor:

- De beschikbaarheid van de benodigde zorgfuncties
- Een zorgvuldige transformatie van het zorglandschap
- Verminderde bureaucratie

Met de NvO maken gemeenten afspraken binnen de Jeugd en Beschermd Wonen regio en leggen deze samenwerking duurzaam vast. De afspraken in het kader van de NvO geven daarmee op langere termijn richting aan wat de partijen in een regio samendoen en hoe dit lokaal en bovenregionaal is verbonden.

Vanwege de verschillende startposities van Jeugd en Beschermd Wonen is ervoor beiden een apart implementatietraject ingezet. Eén van de onderdelen van NvO is het opstellen van een regiovisie. Voor jeugd geldt dat de Groninger gemeenten in 2020 zijn begonnen met de voorbereidingen hiervan. De regiovisie wordt in 2021 ter besluitvorming voorgelegd aan de raden. Voor Beschermd Wonen geldt dat die regiovisie er al is.

Meer integrale oplossingen: onderzoek top 20 duurste gezinnen

In 2020 zou het onderzoek opgestart worden naar gezinnen met veel jeugdhulp. Het onderzoek heeft vertraging opgelopen en wordt in 2021 opgestart. Het doel van dit onderzoek is om met deze gezinnen te verkennen of de huidige ondersteuning voor hun opvoedvragen nog passend is, of dat andere vormen van jeugdhulp of minder jeugdhulp voldoende is.

Jongeren met lichte begeleiding naar zelfredzaamheid een mogelijkheid bieden zich te vestigen in onze gemeente.

Begin dit jaar is een pilot gestart om jongeren die nu (oneigenlijk) in intramurale voorzieningen zitten een lichter aanbod te geven dat beter bij hen past en te voorkomen dat ze te zware zorg ontvangen. De trajectbegeleider is inmiddels geworven en de eerste casussen dienen zich aan. Hier worden gesprekken mee gevoerd. De jongeren die aan de criteria voldoen kunnen deelnemen aan de pilot. Leerpunten worden bijgehouden ten behoeve van de evaluatie en het borgen van structurele afspraken bij een succesvol verloop van de pilot.

Onderzoek Verblijf

Vorig jaar bleek dat de uitgaven voor verblijf sterk waren gestegen. Op basis hiervan was een onderzoek ingesteld en gecontroleerd op rechtmatigheid. Gekeken was of het terecht was dat deze jeugdigen in verblijf zaten. Dit bleek in het overgrote deel het geval. In de afgelopen periode zijn dezelfde dossiers nader onderzocht. Dit zijn de plusminus 60 dossiers die medio 2020 in verblijf zaten. Er is gekeken wat de kenmerken van deze doelgroep zijn, of er oorzaken te vinden zijn van de toegenomen stijging en welke maatregelen er genomen kunnen worden. Deze resultaten worden hieronder weergegeven.

Kenmerken en oorzaken

- Aan de jongeren die in verblijf zitten gaat vaak jarenlange inzet van jeugdhulp vooraf. Soms al van voor de decentralisatie (2015). Het is niet verwonderlijk dat veel van deze jongeren lang in jeugdhulp zitten; een al dan niet gedwongen uithuisplaatsing gaat niet van de één op de andere dag. Hier gaat de nodige problematiek aan vooraf.
- In ongeveer de helft van de gevallen is de gemeente de verwijzer. In de andere helft de Gecertificeerde Instelling. Als dat laatste het geval is, is de gemeente lang niet altijd betrokken geweest bij de jeugdige. Wat we hier nu aan doen is goede samenwerkingsafspraken maken. Hierbij is het van groot belang dat GI's de gemeente in een zo vroeg mogelijk stadium betreft.
- Er is veel hulp ingezet gericht op de jongere zelf. In veel gevallen is er echter ook sprake van gezinsproblematiek. Er zijn in deze periode weinig jeugdhulpproducten ingezet die zich richten op gezinsproblematiek.

In 2020 is er een nieuw werkproces opgesteld dat o.a. als doel heeft om per (her)indicatie

een grondige beslissing te kunnen maken voor de inzet van jeugdhulp.

Gedragswetenschappers kijken mee en zetten indien nodig ook in op het gezin.

- Jongeren met ASS-problematiek (autisme spectrum stoornissen) komen relatief vaak voor in deze doelgroep. Hoewel er gerichte behandelingen mogelijk zijn is ASS is niet te genezen. Dat er jeugdigen met ASS zijn is niet te voorkomen. Ondersteuners Jeugd en Gezin bij huisartsen kunnen deze problematiek sneller signaleren dan voorheen en zorgen voor de juiste behandelingen.
- In sommige gevallen was er sprake van problematiek die dusdanig is dat het eigenlijk onder de Wet langdurige zorg (Wlz) zou moeten vallen. Dit is een probleem dat ook landelijk speelt. In onze lobby naar het rijk is dit één van de aspecten waar we aandacht voor vragen.
- In de gevallen dat de gemeente de verwijzer is, was er in het verleden soms sprake van een licht onderzoek bij herindicaties. Een licht onderzoek houdt in dat er geen uitgebreide analyse is gedaan op het moment dat de vorige indicatie eindigde. De zorg is in deze gevallen veelal gecontinueerd. Het is niet met zekerheid te stellen, alleen het kan zijn dat er destijds in sommige gevallen eerder andere, intensievere vormen van jeugdhulp in gezet had moeten worden. En dat dit op termijn vormen van verblijf had kunnen voorkomen. Oorzaken voor het lichte onderzoek van herindicaties waren de toegenomen instroom in de eerste jaren, de werkdruk, uitval door ziekte, lang openstaande vacatures en wisseling van casemanagers.

Uit het dossieronderzoek blijkt dat er geen eenduidige oorzaak is te geven voor de toegenomen stijging van verblijf. De belangrijkste maatregelen om uitgaven in verblijf terug te dringen zijn het intensiveren van de samenwerking met Gecertificeerde Instellingen, het aanstellen van de OJG'ers, het meer inzetten op een gezinsgerichte aanpak en het aangepaste werkproces, en de lobby naar het rijk om sneller door te kunnen verwijzen naar de Wlz.

5.3 Veiligheid

Doelen

- We beschikken over een sluitende 24-uurs spoeddienst die in crisissituaties hulp in kan zetten.
- Het samenwerkingsprotocol tussen de Groninger gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming is in 2021 ondertekend.
- Er wordt beter samengewerkt rondom het onderwerp huiselijk geweld en kindermishandeling¹.

Spoed voor Jeugd

Sinds 1 juli 2020 is Spoed voor Jeugd als provinciale 24-uurs voorziening ingericht voor crisissituaties. Hieraan is een provinciale monitor gekoppeld. Wij zijn ambtelijk vertegenwoordigd in de werkgroep, die verantwoordelijk is voor deze monitor. Per kwartaal wordt er gerapporteerd op provinciaal niveau. Rapportages met informatie over het inschakelen van Spoed voor Jeugd voor jeugdigen van onze gemeente worden in de loop van dit jaar verwacht en worden meegenomen in de volgende rapportage.

Samenwerking Groninger gemeenten – Raad voor de Kinderbescherming

In 2020 is gestart met het aanpassen van het samenwerkingsprotocol tussen de Groninger gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming. Bij de overgang van vrijwillige jeugdhulp naar

---

¹ Deze doelstelling betreft het hele sociaal domein.

gedwongen jeugdhulp ontmoeten de gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming elkaar. In dit protocol worden de afspraken tussen de gemeenten en de Raad vastgelegd, omdat er in gezamenlijkheid voor gezorgd moet worden dat er duidelijkheid is wanneer en op welke wijze een Verzoek Tot Onderzoek naar de Raad wordt gestuurd en hoe de Raad kan worden benaderd voor advies. Deze afspraken gelden ook voor de Gecertificeerde instellingen die de jeugdbeschermingsmaatregelen uitvoeren en Veilig Thuis Groningen.

Als gemeente Het Hogeland zijn wij de ambtelijk trekker van een werkgroep, die verantwoordelijk is voor het aanpassen van het samenwerkingsprotocol. Een medewerker van de Raad en een medewerker van de gemeente Groningen zijn eveneens vertegenwoordigd in deze werkgroep.

Een eerste concept van het samenwerkingsprotocol is besproken met Veilig Thuis Groningen en de Gecertificeerde Instellingen; Jeugdbescherming Noord, Het Leger des Heils Jeugdbescherming en Jeugdreclassering en de Willem Schrikker Stichting. Hun input en adviezen worden meegenomen in de advisering aan de colleges van de Groninger gemeenten.

Veilig thuis

Er is een provinciale voorbereidingswerkgroep gestart om de sturing op Veilig Thuis en de ambtelijke samenwerking tussen centrumgemeente en regiogemeente onderling rondom onderwerpen huiselijk geweld en kindermishandeling te verbeteren. Tevens is er een procesbegeleider gestart die samen met de Groninger gemeente de samenwerkingsafspraken met Veilig Thuis en de lokale teams gaat verbeteren.

5.4 Aantal Jeugdhulpgebruikers per voorziening

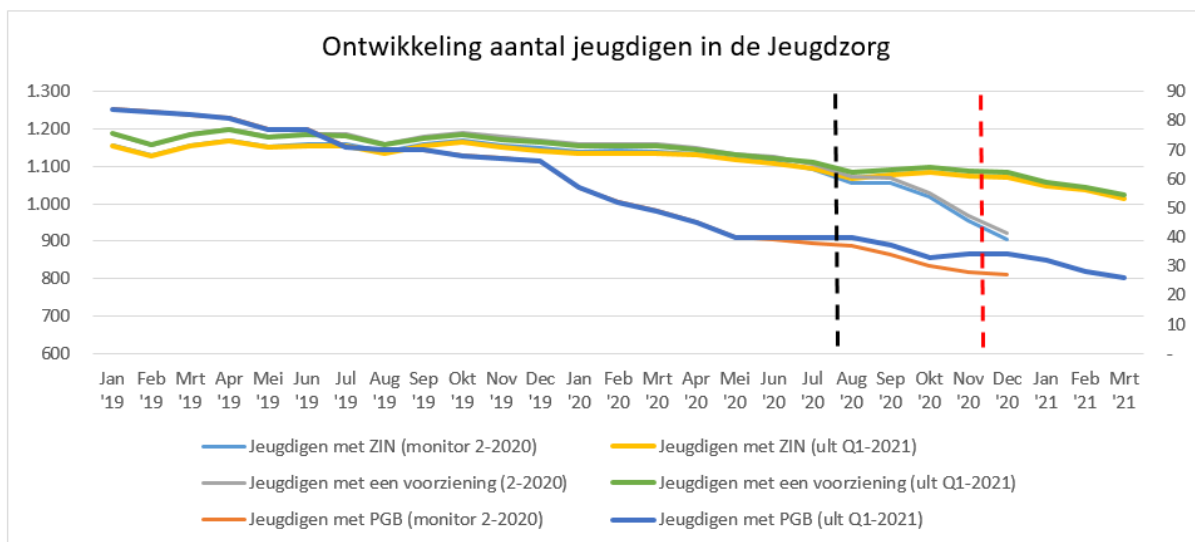
In de vorige monitor is de ontwikkeling van het aantal jeugdigen met een maatwerkvoorziening weergegeven waarbij een daling waarneembaar was in het aantal jeugdigen met een maatwerkvoorziening. In onderstaande grafiek wordt een update gegeven van deze ontwikkeling waarbij de gegevens van de vorige monitor kunnen worden vergeleken met de actuele stand van zaken.

Zoals aangegeven werd verwacht dat de ontwikkeling van het aantal jeugdigen met een maatwerkvoorziening tot de zwarte stippellijn naar verwachting compleet. De geactualiseerde gegevens tonen aan dat deze aanname juist is gebleken.

Het administratieve proces van het verwerken van indicaties die niet via het sociale team van Het Hogeland lopen kent een zogeheten na-ijl in de registratie van de voorzieningen. De gegevens tot de rode stippellijn is naar verwachting compleet. De ontwikkeling van de aantallen rechts van de rode stippellijn kunnen geen conclusies worden verbonden. Herindicaties en nieuwe instroom kunnen er voor zorgen dat deze aantallen hoger worden.

Het aantal jeugdigen met een maatwerkvoorziening is in het derde en vierde kwartaal van 2020 niet waarneembaar verder gedaald. Het gemiddelde aantal jeugdigen bedraagt voor Q3: 1.095 en Q4: 1.090 (was: Q1: 1.154 en Q2: 1.132).

Nog onbekend is in hoeverre de gevolgen van Covid-19 al tot uitdrukking zijn gekomen in deze ontwikkeling van de cijfers en of er nog een ontwikkeling (stijging) te verwachten is.

Linker-as

De groene lijn toont het aantal unieke jeugdigen dat een maatwerkvoorziening heeft. De grijze lijn geeft de gegevens weer zoals gerapporteerd in de vorige monitor.

De gele lijn toont het aantal unieke jeugdigen dat een maatwerkvoorziening ZIN heeft. De licht blauwe lijn geeft de gegevens weer zoals gerapporteerd in de vorige monitor.

Rechter-as

De donker blauwe lijn toon het aantal unieke jeugdigen dat een maatwerkvoorziening PGB heeft. De oranje lijn geeft de gegevens weer zoals gerapporteerd in de vorige monitor.

5.5 Financiën Jeugdhulp

In de vorige monitor is aangegeven dat er ondanks de daling in het aantal jeugdigen met een maatwerkvoorziening de uitgaven ten opzicht van 2019 gestegen waren. In onderstaande tabel staat het voorlopige resultaat weergegeven op basis van de meeste recente dataset van de RIGG.

Naar de huidige stand van zaken is er op dit moment sprake van een overschrijding van de begroting 2020 met 171.000 euro.

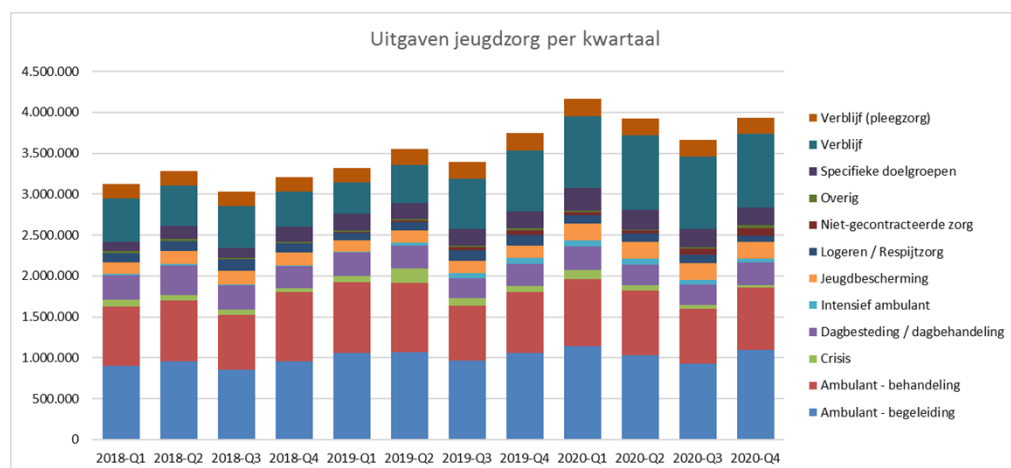
Voor 2021 valt op dit moment nog geen uitspraak te doen.

Onderdelen	2019 Realisatie	Monitor 2020-2 Prognose	Voorlopig Resultaat 2020
Ambulant - begeleiding	4.125.096	4.186.680	4.198.144
Ambulant - behandeling	3.161.763	2.892.960	3.042.255
Crisis	421.526	342.000	259.072
Dagbesteding / dagbehandeling	1.081.092	1.060.000	1.059.704
Intensief ambulant	193.983	295.000	251.027
Jeugdbescherming	592.428	814.000	808.754
Logeren / Respijtzorg	443.548	486.000	398.593
Niet-gecontracteerde zorg	133.391	101.000	224.211
Overig	136.122	126.000	116.490
Specifieke doelgroepen	778.790	1.086.000	966.002
Verblijf	2.197.360	3.600.000	3.566.899
Verblijf (pleegzorg)	790.680	828.000	823.373
Nacalculatie tarief (Loon-Prijs-index)	282.458	300.000	365.000
Solidaire en gezamenlijke kosten	813.867	935.348	930.091
Omzetcompensatie (COVID-19)		75.000	314.780
PGB-uitgaven	730.077	450.000	425.000
Eindtotaal	15.882.182	17.577.988	17.749.395
	Afwijking t.o.v. vorig monitor		171.407

In de prognose is de omzetcompensatie onderdeel van de afzonderlijke categorieën geweest. Aanvullend was er 75.000 euro geraamd aangezien de omzetcompensatie voor de Groninger jeugdzorgaanbieders via een bepaalde verdeelsystematiek worden toegerekend aan de afzonderlijke gemeenten. De reguliere raming zou derhalve mogelijk niet toereikend zijn.

De uitgaven ZIN laten het volgende beeld per kwartaal zien. In tegenstelling tot de verwachting vallen de uitgaven over het vierde kwartaal 273.000 hoger uit dan het derde kwartaal.

Gezien de daling van het aantal cliënten dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening kan geconcludeerd worden dat de gemiddelde besteding per jeugdige toe is genomen.

6. Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Maatschappelijke effect

- Het maatschappelijk effect van de Wmo is 'meedoen'. De Wmo moet ervoor zorgen dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en kunnen meedoen in de samenleving. Al of niet geholpen door vrienden, familie of bekenden. Als dat niet lukt, biedt de gemeente ondersteuning.

Doelen

- Meer sociale veerkracht: We behouden en versterken de sociale kracht binnen onze gemeente. Dorpen in Het Hogeland zijn krachtig en vitaal. Hogelandsters kijken, zoals vanouds, naar elkaar om, en het merendeel van de inwoners doet meer
- Meer preventie: Vragen van inwoners zijn eerder duidelijk en zichtbaar, waardoor de juiste ondersteuning geboden wordt.

Klanttevredenheid

In de eerste helft van dit jaar wordt het cliënttevredenheidsonderzoek uitgevoerd. De resultaten daarvan zullen wij opnemen in de tweede monitor van dit jaar.

6.1 Transformatie in de WMO

Uitgangspunten koersdocument transformatie sociaal domein:

- Meer sociale veerkracht
- Meer preventie
- Meer maatwerk
- Meer innovatie

Doelen

- Verbeteren en uitbreiden van algemene voorzieningen in Het Hogeland.
- Stimuleren van onderling contact.
- Preventie en het verminderen van het gebruik van maatwerkvoorzieningen.
- Het vergroten van de samenwerking tussen de organisaties.
- Activiteiten ondersteunen die de lokale gemeenschapszin versterken

Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

- Continueren van de thuishamers op verschillende locaties, waaronder Uithuizen, Winsum, Ulrum, Den Andel en Bedum.
- In het project transformatie in het sociaal domein worden verschillende richtingen onderzocht, zoals zorg en welzijn op recept.
- Het up-to-date houden van de sociale kaart. Dit is een hulpmiddel voor indicatie en hulpverlening van o.a. de sociale teams.
- Betere positionering en meer inzet van wijkverpleegkundigen

Financieel

Onderdeel	Realisatie 2020	Begroot 2021	Realisatie 2021 t/m febr	Prognose 2021
Transformatie in de WMO	€ 54.524	€ 108.500	€ 6.539	€ 108.500

6.2 Beschermd Wonen

Maatschappelijk effect

- De door de Groninger gemeenten gezamenlijk geformuleerde ambitie voor Beschermd Wonen en Opvang is: *Samen iedereen in staat stellen de eigen regie te voeren in het licht van de (sociale, fysieke en emotionele) uitdagingen van het leven.*

Hiermee drukken we uit dat de cliënt centraal staat en eigenaar is van het ondersteuningsplan en zijn of haar proces tot herstel. Er wordt ingezet op begeleiding op maat met directe verbondenheid met de samenleving waarbij maximaal gestreefd wordt naar zelfredzaamheid en participatie in de vertrouwde woonomgeving. De ondersteuning is lokaal. Tenzij de problematiek dusdanig is dat specialistische ondersteuning niet lokaal georganiseerd kan worden.

Doelen

- Samen met de inwoners, aanbieders en de gemeenten transformeren we van Beschermd Wonen(intramuraal) naar beschermd thuis (extramuraal)
- We zorgen ervoor dat de ondersteuning betaalbaar blijft en streven ernaar om dit te doen met de middelen die hiervoor beschikbaar worden gesteld door het Rijk.

Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

- Om deze doelen te bereiken werken we aan de transformatiedoelen en beheersmaatregelen. Vanuit de centrumgemeente worden de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van het financieel verdeelmodel, de uitname WLZ en het woonplaatsbeginsel op de voet gevolgd en wordt er in landelijke commissies invloed uitgeoefend om de herverdeeleeffecten voor de Groninger gemeenten positief te beïnvloeden. Hierover bent u in een aparte memo uitgebreider geïnformeerd dan mogelijk in deze monitor.

Over 2020 wordt een positief resultaat verwacht, welke aan de deelnemende gemeenten wordt uitgekeerd.

We zijn gestart met een nieuw inkooptraject voor de inkoop vanaf 2023 en werken aan een gespreid voorzieningenaanbod. Hiervoor zijn de eerste stappen gezet om in kaart te brengen hoe vraag en aanbod zich tot elkaar verhouden.

Indicatoren

- In het Sociaal Team zijn de eerste indicaties onder de verantwoordelijkheid van het college afgegeven. In verband met de decentralisatie van de toegang is het op dit moment niet mogelijk om betrouwbare cijfers aan te leveren over de instroom en uitstroom vanuit Beschermd Wonen in het eerste kwartaal 2021. De centrumgemeente werkt samen met de reeds gedecentraliseerde gemeenten aan een goede ontsluiting (en daarmee presentatie) van de cijfers.

We zijn gesprekken aan het voorbereiden om input op te halen van ketenpartners, adviesraad, inwoners, etc. over datgene wat er nog nodig is in gemeente Het Hogeland om de inclusie van mensen met een psychische kwetsbaarheid te realiseren.

6.3 Begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf

Wij hebben in de 'Ommelander Samenwerking' momenteel de producten begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf ingekocht. Omdat deze overeenkomsten na 2021 niet meer verlengd kunnen worden, wordt momenteel gewerkt aan de voorbereiding voor de nieuwe inkoopprocedure, samen

met de gemeente Eemsdelta. Er hebben inmiddels 5 marktoriëntatiesessies met aanbieders plaatsgevonden en een marktconsultatie. Naar verwachting wordt 21 april de aanbesteding gepubliceerd. De beoogde datum van de definitieve gunning is 22 september 2021. Gedurende de resterende looptijd van de overeenkomsten blijft de optimale inzet van ondersteuning onverkort van toepassing.

In de begroting 2021 is een budget opgenomen van € 3.671.000 voor Wmo Begeleiding, Dagbesteding (inclusief vervoer naar dagbesteding) en Kortdurend Verblijf Wmo Zorg in Natura. Voor het jaar 2020 was er op deze producten een realisatie van € 3.603.000 voor Zorg in Natura. Dit bedrag is inclusief de kosten voor vervoer. Voor het persoonsgebonden budget (pgb) is er in 2021 een budget van € 2.539.000 begroot en in 2020 een bedrag van € 2.457.000 uitgegeven. Op basis van de nieuwe tarieven bij gelijkblijvende aantallen/volumes verwachten we een procentuele stijging van 5,40%. Dit percentage is gebaseerd op het volume van inzet in 2020 en doorgerekend op de procentuele sprong in tarief tussen 2021 en 2022.

Voor het onderdeel "vervoer naar begeleiding" verwachten we dat het benodigd bedrag met een factor 2,5 zal stijgen. Dit heeft te maken met het toepassen van de systematiek van de AMvB reële tarieven Wmo.

Op basis van bovenstaande verwachten we een kostenstijging van ongeveer € 295.000 voor Zorg in Natura en Vervoer naar Dagbesteding. Het bedrag voor Pgb is een afgeleide van de nieuwe Zorg In Natura tarieven. Het beweegt niet direct per 1 januari 2022 mee maar gedurende het jaar na herindicatie. Wanneer we het percentage ook toepassen op de pgb uitgaven, bedraagt dit ongeveer een stijging van € 133.000.

De hogere uitgaven voor Zorg in Natura en Pgb in 2022 en verder, gaan we in de reguliere P&C-cyclus verwerken.

Maatschappelijk effect

- Inwoners behouden of verbeteren hun zelfredzaamheid en participatie

Doelen

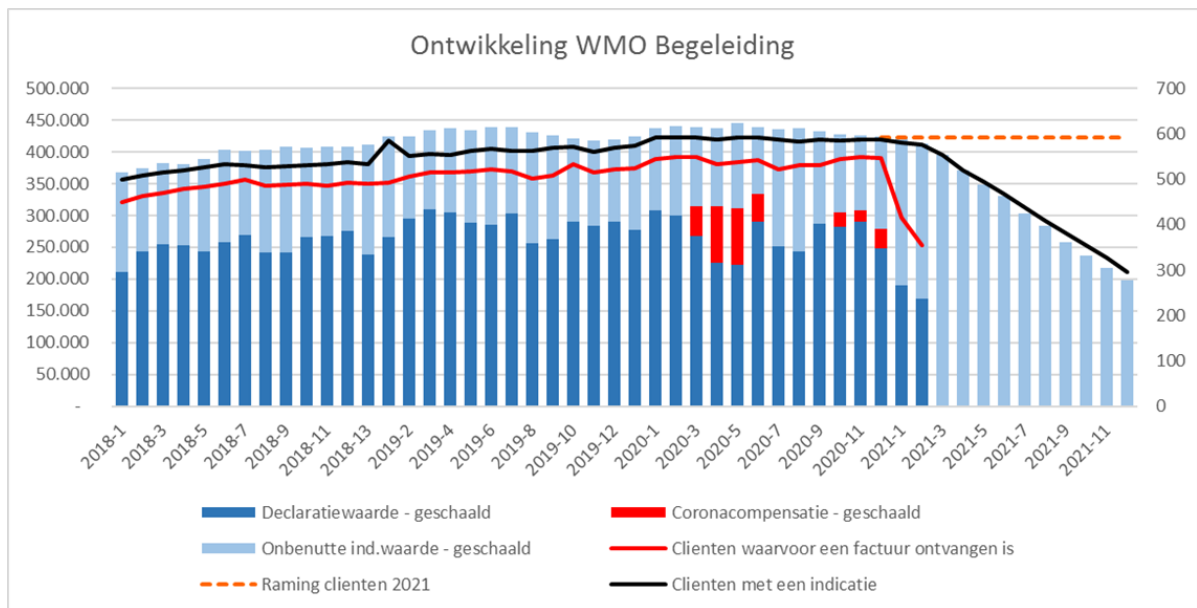
- Passende ondersteuning bieden aan onze inwoners in de vorm van begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf.

Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

- Het blijven monitoren van inzet en resultaat van de inzet van de producten als ingekocht in het kader van het Ommelander Model. Dit doen we middels individuele tussentijdse gesprekken met cliënten en aanbieders. Contractmanagement en toezichthouders van de GGD zien toe op de kwaliteit van de ondersteuning.
- Het voltooien van de aanbestedingsprocedure, waarmee nieuwe overeenkomsten voor 2022 en verder worden afgesloten voor begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf

Financiën

In onderstaande grafiek staan de ontwikkeling van het aantal cliënten gecombineerd met de financiën op basis van de registraties in de gemeentelijke systemen. De grafiek toont geen prognose. Verder wordt opgemerkt dat de facturatie voor de zorg met betrekking tot januari en februari nog niet voor alle aanbieders verwerkt is in dit overzicht.

In de begroting 2021 is alleen rekening gehouden met een prijsstijging. Het verwachte volume is gelijk gelaten aan het niveau van 2020. De ontwikkeling van de het aantal cliënten in de eerste 2 maanden van 2021 ligt beneden de lijn waarin de begroting rekening mee is gehouden.

De tariefstijging waarmee in de begroting 2021 is gerekend bedraagt 2,0%. Op basis van de productmix is de daadwerkelijke stijging van de tarieven 1,61%. Het voordeel bedraagt ongeveer 14.000.

In onderstaande tabel staan de raming/realisatie van de WMO Begeleiding opgenomen van het jaar 2020 met de vergelijking de realisatie van 2019 en de raming van 2021. Uit het overzicht blijkt dat de realisatie over 2020 nagenoeg overeenkomt met de ramingen zoals verwerkt en toegelicht in de monitor Sociaal Domein en de najaarsnota 2020.

	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2020	Realisatie 2020	Begroting 2021
Uitgaven				
Begeleiding PGB	2.242.000	2.539.000	2.457.000	2.539.000
Begeleiding ZIN	3.487.000	3.599.000	3.668.000	3.671.000
	5.729.000	6.138.000	6.125.000	6.210.000

6.4 EHealth

Wij zijn actief betrokken in diverse regionale en landelijke netwerken gericht op de ontwikkeling en implementatie van EHealth in ruraal gebied. De eerste voorzichtige stappen zijn in 2020 gezet met de invoering van de digitale stamtafel, voor de verdere uitrol en brede toepassing van EHealth wordt gekeken naar mogelijkheden voor cofinanciering. In het eerste kwartaal van 2021 start hiertoe een werkgroep.

Maatschappelijk effect

- Bevorderen en vereenvoudigen zorg op afstand, voorkomen van vereenzaming en beperken van vervoerskosten.

Doelen

- Bevorderen van leefbaarheid en vermindering zorgdruk.

Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

- Onderzoek naar wensen, behoeften en mogelijkheden van e-toepassingen.
- Start ontwikkeling pilots en projecten.
- Onderzoek naar subsidiemogelijkheden ter bekostiging projecten en pilots.

6.5 Mantelzorg

Mantelzorgers hebben een steeds belangrijkere rol in de zorg en ondersteuning van onze inwoners. We zijn als gemeente verantwoordelijk voor de ondersteuning en de waardering van mantelzorgers. Dit doen we door zowel algemene voorzieningen, zoals het Steunpunt Mantelzorg Het Hogeland, als maatwerkvoorzieningen aan te bieden. Doel is dat mantelzorgers op hun eigen wijze en onverplicht zorg kunnen verlenen. Dat is een voorwaarde om overbelasting te voorkomen.

Mantelzorgondersteuning is onderdeel van de basisondersteuning die wordt uitgevoerd door Mensenwerk Hogeland. Samen met Mensenwerk Hogeland willen we aan de slag om de erkenning van "Mantelzorgvriendelijke werkgever" te verkrijgen. We willen hiermee een voorbeeldfunctie zijn voor andere werkgevers in de regio.

Maatschappelijk effect

- Het ondersteunen van mantelzorgers zodat zij op hun eigen manier en onverplicht zorg verlenen aan hun naaste. Daarmee wordt voorkomen dat mantelzorgers uitvallen en er een beroep op de reguliere zorg moet worden gedaan.

Doelen

- We willen (jonge) mantelzorgers zo goed mogelijk ondersteunen bij hun zorgtaken.

Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

- Het vinden (herkennen) van mantelzorgers door partners en het voorliggend veld en verbinden naar de juiste ondersteuning.
- Het versterken en verlichten van mantelzorgers door: informatie en advies, contact met andere mantelzorgers (o.a. dag v/d Mantelzorg), respijtzorg, praktische hulp, onkostenvergoeding en educatie.
- Het waarderen van mantelzorgers.
- Meer inzet wijkverpleegkundigen (pilot).

Indicatoren

- 1009 mantelzorgers geregistreerd bij het Steunpunt Mantelzorg.

Financieel

Financieel

Onderdeel	Realisatie 2020	Begroot 2021	Realisatie 2021 t/m mrt	Prognose 2021
Mantelzorg	€ 72.228	€ 155.000*	€ 5.000	€ 155.000

- Inclusief budget van de wijkverpleegkundigen (€ 50.000)

6.6 Huishoudelijke Ondersteuning

In de Huishoudelijke Ondersteuning verwachten we een verdere stijging van het gebruik van deze voorziening door een combinatie van demografische ontwikkelingen, het abonnementstarief en de beperking van toelating tot de Wet langdurige zorg. De stijging van het beroep op deze voorziening in combinatie met uitstroom van personeel en beperkte instroom van nieuw personeel maakt dat de continuïteit in de dienstverlening steeds meer onder druk staat.

De kosten voor de Huishoudelijke Hulp zijn de afgelopen jaren sterk gestegen. Dit als gevolg van de wettelijke verplichting tot het betalen van een reële kostprijs. Door goede uitonderhandeling van prijsafspraken zijn we erin geslaagd om onze verplichtingen laag te houden ten opzichte van andere delen van Nederland. Ook voor de komende jaren zetten we ons in voor het maken van scherpe tariefafspraken met de aanbieders. Los van deze inzet, blijft het zoeken van (innovatieve) oplossingen om, binnen de wettelijke kaders, de uitgaven te beperken een duidelijk aandachtspunt.

Doelen

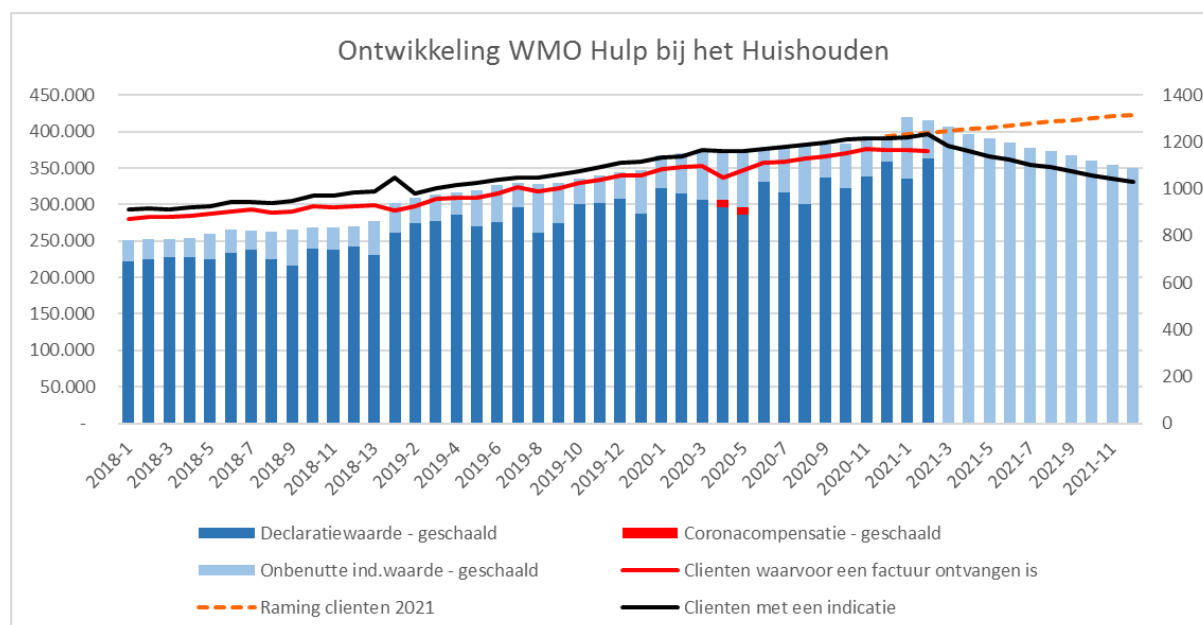
- Beheersen van de kosten Huishoudelijke Ondersteuning.
- Continuïteit van de inzet van huishoudelijke ondersteuning, ook in de zomerperiode.

Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

- Goede afspraken maken met betrekking tot tariefstelling HO.
- Zoeken naar (innovatieve) oplossingen waarbij de uitvoering van de wettelijke taken wordt geborgd, maar de uitgaven zoveel mogelijk worden beperkt.
- Tezamen met de aanbieders en Werkpleinen zoeken naar mogelijkheden om het personeelsbestand uit te breiden om continuïteit van ondersteuning te borgen;
- Bezien in hoeverre er mogelijkheden bestaan om naar de toekomst toe de inzet van dienstverlening anders te plannen of te organiseren.

Financiën

In onderstaande grafiek staan de ontwikkeling van het aantal cliënten gecombineerd met de financiën op basis van de registraties in de gemeentelijke systemen. De grafiek toont geen prognose.

In de begroting 2021 is rekening gehouden met zowel een prijsstijging als een volumestijging. De stijging van het aantal cliënten met Hulp bij het Huishouden vanaf 2018 loopt ook door in 2021. De ontwikkeling van de het aantal cliënten ligt in lijn met de begroting.

De tariefstijging waarmee in de begroting 2021 is voorzien is lager dan de werkelijke stijging van de tarieven. Hierin zit een verschil van 4,14% (7,14% versus 3,0%). De impact hiervan is ongeveer 184.000.

In onderstaande tabel staan de raming/realisatie van de WMO Hulp bij het Huidhouden opgenomen van het jaar 2020 met de vergelijking de realisatie van 2019 en de raming van 2021. Uit het overzicht blijkt dat de realisatie over 2020 nagenoeg overeenkomt met de ramingen zoals verwerkt en toegelicht in de monitor Sociaal Domein en de najaarsnota 2020.

	Realisatie 2019	Gewijzigde begroting 2020	Realisatie 2020	Begroting 2021
Uitgaven				
Hulp bij het huishouden PGB	217.000	225.000	211.000	225.000
Hulp bij het huishouden ZIN	3.432.000	4.124.000	4.097.000	4.575.000
	3.649.000	4.349.000	4.308.000	4.800.000

6.7 Hulpmiddelen en trapliften

Maatschappelijk effect

- Op de behoefte van de inwoner afgestemde hulpmiddelen en aanpassingen als ondersteuning bij het zelfstandig wonen en het meedoen in de maatschappij.

Doelen

- Het tijdig verstrekken van hulpmiddelen en aanpassingen aan de inwoners die daarvoor in aanmerking komen.
- Assortiment hulpmiddelen kritisch bezien op inzetbaarheid, kosten en gebruik.

Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

- Geen voorzieningen meer aanbieden die inmiddels als algemeen gebruikelijk kunnen worden aangemerkt omdat ze in de reguliere handel of zorgwinkel verkrijgbaar zijn en in prijs vergelijkbaar met soortgelijke producten.
- Een beroep doen op de eigen draagkracht en verantwoordelijkheid van de inwoner.
- Samen met de aanbieder van hulpmiddelen onderzoeken op welke wijze we de kosten kunnen beheersen.
- Onderzoek naar de effecten van de indicatiestelling op het kernassortiment en het uitstaand bestand kritisch monitoren.

Toelichting:

Voor zowel hulpmiddelen als trapliften hebben we, naar tevredenheid, een langdurig contract afgesloten met de aanbieders. Ook in dit deel van de Wmo zullen we de komende jaren sterker de effecten van de wetwijzigingen ervaren. De verwachting is dat een toenemend beroep op (duurdere) middelen bijstelling van de contracten vraagt. De uitgaven voor voorzieningen zullen daardoor stijgen. Binnen dit deel van de uitvoering van de Wmo bestaan feitelijk geen sturingsmogelijkheden. Tezamen met de leveranciers houden we de ontwikkelingen in de gaten. Het is en blijft noodzaak om VWS en VNG te informeren over de concrete gevolgen van landelijke ontwikkelingen.

Met de leverancier van de hulpmiddelen is afgesproken om te bezien hoe wij samen met de leverancier kunnen optrekken om de kosten te beheersen. Dit doen we ook met oog op de aanbesteding hulpmiddelen die we eind 2021 gaan voorbereiden. De gemiddelde kostprijs per hulpmiddel ligt in Nederland 20 euro hoger dan in onze gemeente. We streven er uiteraard naar om deze kostprijs zo laag mogelijk te houden door slimme indicaties en kritisch te kijken naar de mix van hulpmiddelen in ons kernassortiment.

We zijn erin geslaagd om de overdracht van hulpmiddelen van de Wmo naar de Wlz te realiseren. Mensen die onder het regime van de Wlz worden gebracht, kunnen hierdoor niet langer gebruik maken van middelen uit de Wmo. Het gaat hier om een aanpassing in wetgeving waardoor we op deze uitgaven enigszins kunnen besparen.

Vanaf 2020 betalen Wmo-klanten een eigen bijdrage van maximaal € 19,- per maand (abonnementstarief). Ongeacht het inkomen, vermogen en de hoeveelheid hulp en/of ondersteuning. Het inkomen is uiteraard nog wel relevant als het gaat om minimabeleid. De maximale eigen bijdrage van € 19,- per maand geldt per huishouden. Het college mag in het gesprek met financieel draagkrachtige cliënten wél wijzen op de mogelijkheid om de voorziening zelf te financieren, maar afdwingbaar is dit niet. Wat we merken is dat de invoering van het abonnementstarief ertoe heeft geleid dat het voor inwoners financieel aantrekkelijk om een Wmo-aanvraag te doen.

In het Volkshuisvestingsbeleid dient het realiseren van een ruimere woningvoorraad die geschikt is voor mensen met een Wmo-indicatie te worden gestimuleerd.

Daardoor kan het prismaat verhuizen vaker kan worden toegepast en hoeven bijv. minder liften te worden geïndiceerd.

Indicatoren

Aantal liften per jaar

jaar	lift
2017	28
2018	28
2019	37
2020	47

Financieel

Onderdeel	Realisatie 2020	Begroot 2021	Realisatie 2021 t/m febr	Prognose 2021
Hulpmiddelen en trapliften	€ 1.101.686	€ 875.000	€ 86.545	€ 1.095.000

- In 2020 is het budget incidenteel met € 220.000 verhoogd tot € 1.095.000

Toelichting

In 2020 is € 220.000 bijgeraamd. Dat bedrag blijkt uiteindelijk nog onvoldoende, we hebben nog een, weliswaar kleine, overschrijding van € 6.686,49

De groep inwoners met een beperking neemt toe, deels het gevolg van de vergrijzing en de hieruit volgende afnemende mobiliteit. Hierdoor neemt ook het beroep op de Wmo toe. Doordat het totaal uitgezette aantal liften groeit stijgen ook de jaarlijkse onderhoudskosten

Door de toenemende vraag zullen de uitgaven blijven stijgen en het beschikbare budget zal daarom structureel mee moeten groeien. Er zijn beperkt bezuinigingen mogelijk omdat er al strak wordt geïndiceerd. Te denken valt dan aan het niet meer verstrekken van middelen die als algemeen gebruikelijk kunnen worden gezien omdat ze ook verkrijgbaar zijn in de reguliere handel of zorgwinkel (zoals bijvoorbeeld douchestoelen of toiletverhogers. Dit zal niet tot een substantiële besparing leiden. Bovendien zullen we dan een vangnet moeten inbouwen voor inwoners met een laag inkomen die niet in staat zijn om dit zelf te betalen. Het budget zal structureel met € 220.000 moeten worden opgehoogd.

6.8 Publiek vervoer

Maatschappelijk effect

- Betere bereikbaarheid en instandhouding leefbaarheid voor de inwoners van Het Hogeland.

Doelen

- De verbetering van vervoer door het "verslimmen" van vervoerstromen.
- Het bevorderen van de integratie van vervoerstromen.
- Aansluiting bij de Provinciale- en landelijke werkgroepen ter bevordering van vervoer in het ruraal gebied.

Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

- Het plotten van data, waardoor beter inzicht wordt verkregen in vervoerstromen en het gebruik van toegankelijke haltes en hubs kan worden bevorderd.
- Voortzetten deelname aan regionale en landelijke trajecten met Publiek Vervoer, CROW, I&W, VWS en VNG.
- Bevorderen inzet van ov-ambassadeurs en applicaties waardoor meer geïndiceerde reizigers de komende jaren kunnen maken van het reguliere openbaar vervoer. Het gaat hier om onder andere leerlingen en Wmo-reizigers.
- Participatie in het landelijk MaaS traject in het kader van de pilot Groningen-Drenthe.

Binnen het perceel Noord-Groningen werken we met de organisatie Publiek Vervoer en de ministeries van I&W en VWS samen aan de doorontwikkeling van vervoer in ruraal gebied en meer specifiek de integratie van vervoerstromen. Hiertoe volgen we de ontwikkelingen in MaaS (Mobility as a Service), applicaties en de trajecten rondom de ov-ambassadeurs. Als gevolg van COVID-19 zijn een aantal trajecten sterk vertraagd. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verbeteren van het vervoer vanuit Het Hogeland naar het ziekenhuis in Scheemda. We hopen nu dat we in de loop van 2021 hieraan een vervolg kunnen geven.

Medio 2021 stelt het Ministerie van I&W een nieuwe subsidieregeling open ter bevordering van de integratie van vervoerstromen. In dit kader willen we kijken of we het project ov-ambassadeurs verder kunnen versterken en uitrollen.

In december 2021 krijgt naar verwachting ook de MaaS-pilot in Groningen en Drenthe vorm en inhoud. Deze pilot richt zich specifiek op ruraal gebied met als extra aandachtspunt de vervoersbehoefte van mensen met een beperking. In december zal de app voor deze specifieke doelgroep beschikbaar zijn.

Als gevolg van Covid hebben we ons in 2020 vooral geconcentreerd op het instant houden van de kleinschalige vervoerstructuur. Dit hebben we gedaan door lokaal, regionaal en landelijk ons hard te maken voor steunmaatregelen ten behoeve van de uitvoering van het doelgroepenvervoer, maar vooral ook voor het in stand houden van bedrijven, zoals in ons gebied UVO.

De vervoerstromen zijn door de effecten van de beperkende maatregelen fors teruggelopen, tot soms slechts 40%. Alleen het leerlingenvervoer heeft, buiten wat dieptepunten, een vrij normale uitvoering gekend. Het terugvallen van de vervoerstromen en het wegvallen van reizigersbijdragen vormen een fors bedrijfsrisico voor vervoersondernemingen als UVO. De ondersteunende maatregelen zijn dan ook bedoeld om continuïteit van de bedrijven mogelijk te maken en daarmee het behoud van de lokale vervoerstructuur. De ondersteunende maatregelen vallen onder de staatsteunregelingen van de EU, er is daarom toestemming gevraagd voor de ondersteuning tot tenminste het einde van de crisis.

We hopen dat richting de zomerperiode of uiterlijk het najaar de vervoerstromen zich verder herstellen, waarbij we niet verwachten dat het niveau van 2019 wordt behaald voor het deel vraagafhankelijk vervoer. Hierdoor blijven we, ook met de betaling van steunmaatregelen, binnen de begroting 2021.

Waar mogelijk zullen we wel kijken naar mogelijkheden om het gebruik van het reguliere openbaar vervoer te bevorderen. In dit kader blijven we dan ook participeren in diverse trajecten gericht op doorontwikkeling.

Financiën

Onderdeel	Realisatie 2020	Begroot 2021	Realisatie 2021 t/m febr	Prognose 2021
Publiek vervoer	€ 1.043.531	€ 1.118.500	€ 128.936	€ 1.118.500

7. Participatiewet

Maatschappelijk effecten

- Meer burgers doen actief mee in de samenleving door te werken en vrijwilligerswerk
- Niemand mag door armoede buiten de boot vallen

Maatschappelijke activiteit vergroot sociale steun, met een positief effect op gezondheid. Participatie heeft verschillende effecten op individueel en maatschappelijk niveau (zoals zingeving en sociale cohesie).

7.1 Statushouders

Maatschappelijk effect

- Het nieuwe inburgeringsstelsel heeft als maatschappelijk doel dat alle inburgeringsplichtigen snel en volwaardig meedoen aan de Nederlandse maatschappij, het liefst via betaald werk. Gemeenten krijgen binnen het nieuwe stelsel de regierol over de uitvoering van de inburgering. Het huidige beleid sorteert hierop voor.

Doelen

- Alle statushouders participeren binnen de eigen mogelijkheden in Gemeente Het Hogeland
- Alle statushouders die in het kader van de Taakstelling Huisvesting Statushouders aan de gemeente gekoppeld zijn, binnen de gestelde termijn huisvesten
- Voorbereid zijn op de nieuwe Wet Inburgering die 1 januari 2022 ingaat en de nieuwe taken die hierbij horen voor de gemeente.
- Bieden van bij de wet passende ondersteuning aan statushouders en hun na reizigers.

Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

- Statushouders begeleiden bij inburgering, integratie en participatie.
- Maatschappelijke begeleiding aanbieden aan iedere statushouder die in gemeente Het Hogeland komt wonen.
- Participatieverklaringstrajecten aanbieden aan iedere inburgeringsplichtige.
- Doorlopend contact onderhouden met COA en met woningcorporaties over het beschikbaar stellen van woningen aan statushouders.
- 2x per jaar overleg met woningcorporaties over huisvesting van statushouders.
- Huidig beleid evalueren, aanpassen en nieuw beleid ontwikkelen en implementeren waarmee wordt voldaan aan de vereisten van de nieuwe Wet Inburgering 2021. Nieuw beleid focust zich op: afnemen van de brede intake, opstellen van het Plan Inburgering en Participatie (PIP), aanbieden van leerroutes, maatschappelijke begeleiding, participatieverklaringstraject, Module Arbeidsmarkt & Participatie (MAP), financiële ontzorging en de voortgang en handhaving van het PIP uitvoeren.

Indicatoren en wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken?

- Er is in april 2020 besloten om de overbruggingsperiode tot aan de nieuwe wet inburgering op basisniveau te doen. Daardoor is het Team Statushouders naar 3 medewerkers gegaan die allen parttime werken. Hierdoor heeft Werkplein Ability ruim de helft (200) van de statushouders redelijk goed in begeleiding.
- Door de coronacrisis worden statushouders door Werkplein Ability op afstand begeleid. Dit blijkt erg lastig. Werkcoaches acteren met name op de statushouders die al in beeld zijn en/of die zelf aan de bel trekken. Er komen nu heel andere problemen naar boven.

Begeleiding focust zich meer op de problematiek binnen huis, maar door de begeleiding op afstand ook op taken die normaal gesproken bij Mensenwerk Het Hogeland liggen.

- MJD heeft net als in voorgaande periode in de eerste maanden van het jaar 2021 de maatschappelijke begeleiding geboden aan statushouders. Deze begeleiding omvatte veel ondersteuning bij het grote aantal huisvestingen in de eerste maanden. Ondanks de coronacrisis begeleidt MJD statushouders door middel van fysieke spreekuren (met de benodigde maatregelen).
- De taakstelling voor de 1^e helft 2021 is verhoogd ten opzichte van de perioden ervoor. De taakstelling 1e helft 2021 is 37. De werkelijke taakstelling inclusief de niet verwijtbare achterstand van 17 is 54. Er is een vliegende start gemaakt met huisvesten van statushouders in de eerste maanden van 2021. Tot 9 maart zijn er 20 statushouders gehuisvest.
- Er is doorlopend contact met COA en met woningcorporaties over het beschikbaar stellen van woningen aan statushouders.
- De voorbereidingen voor de nieuwe wet inburgering zijn in volle gang. Er wordt onder meer gewerkt aan het nieuwe beleidskader en er worden inkooptrajecten voor de leerroutes voorbereid.
- Voor het implementeren van de nieuwe Wet Inburgering werken wij lokaal, regionaal en provinciaal samen met gemeenten en ketenpartners.

De nieuwe wet inburgering is met een half jaar uitgesteld en zal naar verwachting ingaan op 1 januari 2022. De nieuwe wet betreft een stelselwijziging en vervangt het huidige inburgeringssysteem. De eerste maanden van 2020 vallen onder de overbruggingsperiode tot aan de nieuwe wet. In deze periode is gewerkt binnen de kaders van het in april 2020 vastgestelde versoberde beleidskader. Dit beleid is geen nieuw beleid maar een aangepaste versie van het Plan participatie en integratie statushouders dat hiervoor van kracht was.

Er wordt ondanks het uitstel onverminderd doorgewerkt aan de voorbereidingen op de nieuwe wet inburgering. Voor het implementeren van de nieuwe Wet Inburgering werken wij lokaal, regionaal en provinciaal samen met gemeenten en ketenpartners. Op deze wijze kunnen wij de beoogde doelen nastreven.

7.2 Schuldhulpverlening

De professionele schuldhulpverlening is ondergebracht bij de Volkskredietbank in Appingedam voor de inwoners van de voormalige gemeente Eemsmond en bij Gemeentelijke Kredietbank in Groningen voor inwoners van de voormalige gemeenten Bedum, Winsum en De Marne. Beide banken voeren voor inwoners onder andere het budgetbeheer, schuldregeling en schuldsanering uit. Daarnaast kunnen leningen worden verstrekt aan inwoners.

De VKB betreft een GR met de gemeenten Oldambt, Veendam, Pekela en Eemsdelta. Bij de GKB wordt dienstverlening ingekocht op basis van een dienstverleningsovereenkomst.

Op 1 januari 2021 is de gewijzigde Wet gemeentelijke schuldhulpverlening in werking getreden. Een belangrijk onderdeel van deze wet is de invoering van de vroegsignalering van schulden. Gemeenten zijn wettelijk verplicht om hier uitvoering aan te geven. De vroegsignalering van schulden is opgenomen in het gemeentelijk beleidsplan schuldhulpverlening 2021-2024. Dit plan zal in mei 2021 aan de gemeenteraad ter vaststelling worden aangeboden. Daarnaast zal de Verordening beslistermijn schuldhulpverlening Het Hogeland 2021 worden aangeboden aan de gemeenteraad. Deze verordening regelt dat de gemeente binnen een redelijke termijn reageert op verzoek om

schuldhulpverlening van een burger. Deze termijn mag volgens de wet niet langer zijn dan acht weken. Deze termijn is gelijk aan de afhandeltermijn in de Algemene wet bestuursrecht.

Bij de decembercirculaire heeft het rijk besloten om gemeenten extra budget toe te kennen over de jaren 2020 en 2021 voor de schuldhulpverlening. De reden hiervoor is dat gemeenten naar verwachting meer kosten gaan maken op dit terrein omdat de problematische schulden zullen gaan stijgen als gevolg van de coronamaatregelen. Geadviseerd wordt om deze bedragen toe te voegen aan het bestaande budget.

Maatschappelijk effect

- Door Vroegsignalering van schulden wordt voorkomen dat schulden problematisch worden. Naar verwachting zullen meer mensen in de schuldhulpverlening terecht komen, als gevolg van de coronamaatregelen. Door een goede en vroegtijdige schuldhulpverlening, wordt getracht de negatieve maatschappelijke effecten van schulden zoveel mogelijk af te wenden.

Doel

- Problematische schulden voorkomen.
- Professionele schuldhulpverlening voor alle inwoners met problematische schulden van de gemeente.

Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

- Invoering nieuw beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2021 en verder.
- Opstellen uitvoeringsplan Vroegsignalering

Financieel

Onderdeel	Realisatie 2020	Begroot 2021	Realisatie 2021 t/m febr	Prognose 2021
Schuldhulpverlening	€ 491.228	€ 500.105	€0,00	€ 595.000

De begroting 2021 dient met € 95.000 te worden bijgesteld in verband met extra ontvangen rijksbijdrage coronacompensatie.

7.3 Minimabeleid

Inwoners zonder werk en inkomen kunnen een beroep doen op de Participatiewet. Dit is het sluitstuk in de sociale zekerheid. Het inkomensbeleid op grond van de Participatiewet is voorbehouden aan het rijk. Gemeenten kunnen op grond van de Participatiewet voor inwoners met een laag inkomen minimabeleid voeren. Op grond van het minimabeleid Gemeente Het Hogeland 2020-2024 hebben inwoners met een laag inkomen de mogelijkheid om aanvragen in te dienen voor kosten van het bestaan die niet uit de bijstandsnorm kunnen worden betaald. Het gaat dan om kosten voor deelname aan de maatschappij voor reizen, sporten, lidmaatschap verenigingen, ziektekosten. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om op grond van individuele omstandigheden bijzondere bijstand te ontvangen voor bijzonder noodzakelijke kosten van bestaan. Dit wordt per casus beoordeeld. Door voornoemde regelingen wordt de maatschappelijke activiteit vergroot. Dit heeft een positief effect op de samenleving.

Doelen:

- Inwoners met een laag inkomen moeten kunnen participeren;
- Zorgmijding voorkomen onder inwoners met een laag inkomen;
- Statushouders starten schuldenvrij wanneer zij in onze gemeente gehuisvest worden

Minimabeleid

Het minimabeleid is een middel van de gemeente om de inwoners met een laag inkomen te kunnen ondersteunen en daarmee deel kunnen nemen aan de samenleving. Het contact met de inwoner als gevolg van de coronamaatregelen blijft beperkt. Om de inwoner goed over alle minimaregelingen te informeren, worden de keten- en samenwerkingspartners ingeschakeld. Daarnaast vindt communicatie plaats via de reguliere kanalen. Wekelijks worden de regelingen om de beurt in het gemeentenieuws, nieuwsbrieven, sociale media en gemeentelijke website toegelicht.

Het Participatiefonds

Inwoners worden gestimuleerd om deel te nemen aan sociaal –culturele activiteiten middels het Participatiefonds. Vanaf 1 januari 2020 zijn de bedragen en de uitvoering van het Participatiefonds aangepast. Hiermee krijgt de inwoner meer vrijheid en kan het bedrag zelfstandig worden ingezet zonder verantwoording te moeten afleggen aan de gemeente. Dit heeft een participatie bevorderende werking. De meeste aanvragen voor het Participatiefonds worden jaarlijks in de periode januari – maart gedaan. Uit de gegevens van 2021 blijkt dat tot op heden een bedrag van € 94.350 is uitgegeven. Naar verwachting zullen de uitgaven in 2021 binnen de begroting blijven.

De Kledingpas

De inwoners die een bijstandsuitkering bij de gemeente hebben krijgen eind maart 2021 de Kledingpas voor hun kinderen toegestuurd. Deze pas heeft een waarde van € 25,00. Overige inwoners kunnen de Kledingpas vanaf 1 april 2021 aanvragen. Met de Kledingpas kan de inwoner in verschillende winkels voor de kleding en/of accessoires betalen.

Meedoen Pas

Vanaf 1 september 2020 kunnen alle inwoners met een laag inkomen gratis reizen met alle Qbuzz bussen en Arriva treinen in de daluren en in de hele provincie. Het doel van de Meedoen pas is het voorkomen en beperken van sociaal isolement en de mobiliteitsarmoede tegen te gaan. De potentiële doelgroep bestaat uit ongeveer 3.500 volwassenen en 1000 kinderen. Niet iedereen vraagt deze voorziening aan. Per 1 januari 2021 zijn er 1065 passen in omloop. Wekelijks komen er enkele aanvragen binnen. Door de gemeente wordt deze voorziening regelmatig onder de aandacht gebracht.

Uit de eerste analyse op de Meedoen Pas blijkt dat de inwoners de Pas intensief gebruiken ondanks de Covid19 maatregelen. De pas wordt in zowel bus als trein gebruikt, met name op trajecten van en naar Groningen.

Onderzoek klanttevredenheidsonderzoek minimaregelingen 2020 en 2021

In 2021 is een eerste onderzoek uitgevoerd naar de klanttevredenheid over de minimaregelingen. De resultaten van het onderzoek worden beschouwd als een nulmeting. In 2021 zijn deze resultaten ter informatie naar het college en de raad gegaan. Op grond van de resultaten zijn aanbevelingen gedaan. Deze worden nog nader uitgewerkt.

In 2021 zal het onderzoek naar de klanttevredenheid minimaregelingen worden herhaald. Door de resultaten van het onderzoek in 2021 te vergelijken met de resultaten uit 2020 kan vergelijking worden uitgevoerd. Dit zou kunnen leiden tot beleidsaanpassingen.

Subsidies

Vanuit de minimagelden worden subsidies verstrekt aan diverse organisaties. Dit doen wij conform de in het najaar van 2019 vastgestelde begroting aansluitend aan de missie, visie en doelen van het minimabeleid. De meerderheid van de organisaties heeft de subsidie over 2021 uitbetaald gekregen. Het betreft onder andere Stichting Leergeld, De Voedselbank, Humantis, St Kledingbank Maxima en het Jeugdsportfonds. Totaal is er reeds € 308.333 euro uitgegeven.

CER (Compensatie Eigen Risico)

De tegemoetkoming aanvullende zorgverzekering en de collectieve ziektekostenverzekering zijn een goede ondersteuning bij de zorguitgaven. Deze regeling is vanaf 1 januari 2020 aangepast. De compensatie kan bij de gemeente pas in de derde jaar worden aangevraagd nadat het eigen risico volledig is gebruikt. De uitgaven hebben niet uitsluitend betrekking op het zorgjaar 2021. Het eigen risico wordt door zorgverzekeraars vaak laat in het in rekening gebracht. Hierdoor kan de inwoner hier pas later compensatie voor aanvragen bij de gemeente.

In geval van een echtpaar (meerpersoonshuishouden) worden de verstrekking vaak geregistreerd op 1 persoon. Het aantal unieke personen dat gebruik maakt van de regeling ligt derhalve iets hoger.

Statushouders starten schuldenvrij

Statushouders ondersteunen wij door de 50% van de NIBUD-norm voor de woninginrichting om niet te verstrekken.

Onderdeel	Realisatie 2020	Begroot 2021	Realisatie 2021 t/m mrt	Prognose 2021
Minimaregelingen / Bijzondere bijstand				
Bijzondere bijstand uitgaven	€ 1.336.721	* € 1.227.000	€ 324.707	€ 1.325.000
Klijnsmagelden / Minimabeleid	€ 960.018	€ 942.000	€ 634.082	€ 942.000
OV-pilot	€ 99.000	€ 148.500	€ 148.500	€ 148.500
Opbrengst OV-pas	€ -7.500	0	€ -803	p.m.
Participatiefonds	€ 300.722	€ 232.000	€ 151.700	€ 232.000
Subsidie / overige uitgaven	€ 315.577	€ 363.000	€ 307.557	€ 363.000
CER/Coll ziektekst	€ 252.219	€ 198.500	€ 27.128	€ 198.500

*) In de begroting 2021 is een taakstelling opgenomen van 302.000. De taakstelling is in dit overzicht niet in mindering gebracht op het budget.

7.4 Taalhuizen

De taalhuizen in het Hogeland zijn te vinden in de bibliotheken in Bedum, Leens, Uithuizen en Winsum. Iedere volwassene in de gemeente Het Hogeland die beter wil leren lezen, schrijven of rekenen of beter wil kunnen omgaan met de computer, tablet of mobiele telefoon is hier welkom. Er zijn twee taalcoördinatoren waarbij deelnemers zich kunnen aanmelden voor een eerste gesprek. Zij kijken dan samen met de deelnemer welke ondersteuning er nodig is en welke begeleiding er kan worden geboden. De begeleiding van de deelnemers wordt gedaan door vrijwilligers die affiniteit en ervaring hebben met taal en educatie.

Laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid wordt als overkoepelende term gebruikt voor mensen die grote moeite hebben met luisteren, spreken, lezen en schrijven, rekenen en digitale vaardigheden in het dagelijks leven en op het werk. Zij beheersen het minimale niveau om volwaardig in de Nederlandse maatschappij te kunnen functioneren niet. Dat niveau is door de overheid vastgesteld op eindniveau VMBO of niveau mbo-2/3 (taalniveau 2F). Analfabeten vallen hier buiten, omdat zij helemaal niet kunnen lezen of schrijven. Een laaggeletterde is iemand met taalniveau 1F (het niveau waarmee een kind de basisschool hoort te verlaten) of lager. Dit houdt in dat laaggeletterden wel een beetje kunnen lezen en schrijven, maar hier grote moeite mee hebben. In de gemeente Het Hogeland zijn er naar schatting 4000 tot 5500 laaggeletterden. Van de laaggeletterden heeft twee derde een Nederlandse achtergrond en een derde een niet-Nederlandse achtergrond.

Maatschappelijk effect

- Taal is een belangrijk middel om mee te kunnen doen in de samenleving. Wanneer mensen moeite hebben met lezen en schrijven heeft dit grote gevolgen voor het dagelijks leven. Er is vaak sprake van schaamte en dit leidt bij veel laaggeletterden tot een sociaal isolement. Laaggeletterden zijn vaak minder zelfredzaam, hebben minder vaak werk, zijn minder sociaal actief en zijn vaker ziek in vergelijking met mensen die wel de benodigde basisvaardigheden hebben. Daarnaast leven laaggeletterden vaker in armoede. Deze doelgroep doet hierdoor een groter beroep op sociale voorzieningen. De taalhuizen richten zich op ondersteuning van deze doelgroep.

Doelen

- De huidige 50 deelnemers en 49 vrijwilligers van de taalhuizen zien te behouden (door de coronamaatregelen is fysiek contact niet mogelijk, hierdoor dreigen deelnemers en vrijwilligers af te haken).
- Dit jaar 2021 tussen de 25 en 50 nieuwe deelnemers een passend taalaanbod doen (mits de coronamaatregelen niet te lang aanhouden).
- Beter signaleren van laaggeletterdheid in de gemeente Het Hogeland
- Meer mensen die laaggeletterd zijn de juiste ondersteuning bieden.
- Meer laaggeletterden bereiken met een Nederlandse achtergrond (NT-1 doelgroep)
- Professionalisering en meer bekendheid taalhuizen

Middelen om doelen te bereiken

- Inzet van twee nieuwe taalcoördinatoren met educatiebevoegdheid.
- Extra contact houden met de huidige deelnemers en vrijwilligers door middel van bellen, videobellen en het geven van digitale voorlichtingen en presentaties.
- Maatschappelijke organisaties en werkgevers beter informeren over het signaleren en verwijzen van mensen met lage basisvaardigheden door middel van het geven van voorlichtingen en de regionale inzet van een taalconsulent werkgevers.
- Beter gebruik maken van lokale communicatiekanalen en sociale media.
- Inzet van ervaringsdeskundigen om inwoners en maatschappelijke organisaties te informeren over de hulp en ondersteuning bij lage basisvaardigheden.
- Deelname aan de regionale aanpak laaggeletterdheid om kennis en praktijk te delen en te borgen.
- Certificering van de taalhuizen op basis van landelijke kwaliteitskaders in de periode van 2021-2024 (bestuurlijk voorstel van VNG en het rijk is momenteel onderwerp van gesprek).

Financieel

Onderdeel	Realisatie 2020	Begroot 2021	Realisatie 2021 t/m febr	Prognose 2021
Taalhuizen	€ 85.000	€ 100.000	0	€ 80.000

7.5 Leerwerkomgeving

Op 15 april 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met het plan om in een periode van 7 jaar het werkbedrijf van de gemeente (Werkplein Ability) te transformeren naar een leerwerkbedrijf. Dit plan heeft ook als onderbouwing gediend voor een aanvraag bij het Nationaal Programma Groningen, waarin we samen met alle scholen binnen de gemeente voor VO, mbo en Praktijkschool extra willen inzetten op het ontwikkelen van de inwoners. Het NPG heeft ingestemd met het plan en komt er € 4,2 mln. (incidenteel over een periode van vier jaar) beschikbaar voor de transformatie.

De infrastructuur wordt omgevormd van een productiebedrijf naar een hybride omgeving voor leren en werken. Productie en omzet is geen doel op zich maar staat in dienst van doelgroep en leeromgeving met een kostendekkende uitvoering.

Werkplein Ability was met verschillende projecten al begonnen om hieraan op experimentele wijze of in de vorm van een pilotproject invulling te geven. Het LeerOntwikkelCentrum in Wehe den Hoorn, het Wijkleerbedrijf in Winsum en Noorderhuizen zijn hier de voorbeelden van.

De transformatieperiode van 7 jaar betekent dat via een geleidelijke en natuurlijke weg de focus verschuift van werk naar inzet op ontwikkeling door werken en leren. En daarbij hoort ook een ander verdienmodel met een groter maatschappelijk effect, maar niet met meerkosten voor de gemeente. Er is een businesscase opgesteld om de maatschappelijke effecten in beeld te brengen en een verdeelmodel te formuleren voor het leerwerkbedrijf. De businesscase wordt verder uitgewerkt in een uitvoeringsplan waarbij inzichtelijk gemaakt wordt welke kosten de transformatie met zich meebrengt. Daarnaast worden nog alternatieve scenario's uitgewerkt.

In 2021 zal alles rondom leren en werk voor zoveel mogelijk worden geconcentreerd rondom de locatie Uithuizen. De directe begeleiding naar werk door werkcoaches, werkpleinactiviteiten, jobcoaches, Noorderhuizen en het LeerOntwikkelCentrum vinden in 2021 vanuit Uithuizen plaats.

Het eerste jaar van de transformatieperiode betreft vooral het fysiek bij elkaar brengen van de verschillende onderdelen en van daaruit de nieuwe werkwijze en begeleiding organiseren.

Maatschappelijk effect

- Iedereen doet mee en telt mee. Wij willen een inclusieve samenleving waarbij ingezet wordt op de ontwikkeling van inwoners.

Doelen

- We bieden een veilige en passende werkplek om mensen met een arbeidsbeperking zo goed mogelijk naar regulier werk te leiden en wanneer dat niet mogelijk is, is er een vangnet van beschut werk of arbeidsmatige dagbesteding.

Wat gaan we doen om het doel te bereiken?

- Het organiseren van goede werkomstandigheden die passen bij de capaciteiten van de werknemer. Daartoe behoren:
  - Werkplekaanpassingen
  - Passende begeleiding
  - Opleidingen

- Het organiseren van werk ten behoeve van de interne organisatie zoals post, schoonmaak, catering, inrichting kantoren, etc.
- Onderzoek naar andere werksoorten waarvoor werknemers kunnen worden ingezet.
- Mogelijkheden creëren voor arbeidsmatige dagbesteding in samenwerking met andere organisaties.

Sociale werkvoorziening

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Begroting 2021	Realisatie t/m febr 2021	Prognose 2021
Loonkosten Sociale Werkvoorziening	10.263.928	9.456.156	9.140.901	1.563.460	9.140.901
Begeleid werken	99.695	82.493	82.500	13.750	82.500
Verrekende SW subsidie		-37.168			
Subsidie SW	-8.221.277	-7.950.678	-7.655.801	-1.275.967	-7.655.801
Resultaat	2.142.346	1.550.803	1.567.600	301.243	1.567.600

Toelichting:

Met de uitstroom van medewerkers in de SW nemen de loonkosten en SW-subsidie de komende jaren verder af. Momenteel bedraagt het aantal SW-ers bij Het Hogeland 268,22 fte. De verwachting is dat er dit jaar nog 4 fte uitstromen.

De uitstroom van SW-medewerkers wordt zoveel mogelijk opgevangen met de instroom van medewerkers uit de nieuwe doelgroepen (beschut werk, garantiebanen). Echter, voor deze doelgroeppersonen ontvangen we minder subsidie dan voor een SW-medewerker. We zullen voor de komende jaren rekening moeten houden dat we per saldo per medewerker meer moeten gaan betalen.

Ter illustratie; een SW-medewerker kost ons per saldo € 5.923 en dit loopt op tot € 8.964 in 2024. Een medewerker beschut werk kost ons € 12.429 en dit loopt op tot € 14.175 in 2024. De medewerkers met een garantiebaan kosten ons gemiddeld € 20.241 en loopt op tot € 21.448 in 2024. Met deze toenames is overigens in onze meerjarenbegroting wel rekening gehouden.

Resultaat Sector Industrie en Diensten	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Begroting 2021	Realisatie t/m febr 2021	Prognose 2021
Inkoop Materiaal I&D	1.673.722	1.314.904	1.953.000	202.017	1.315.000
Deta Schoonmaak					
Postbezorging	21.386	16.439		1.785	16.000
Catering	36.377	33.230		5.087	33.000
Totaal	1.731.485	1.364.573		208.889	1.364.000
Omzet	-4.142.192	-3.120.624	-4.218.722	-465.015	-3.120.000
Resultaat	-2.410.707	-1.756.051	-2.265.722	-256.156	-1.756.000

Toelichting:

De verwachting voor de omzet 2021 is dat deze op ongeveer hetzelfde niveau als 2020 zal zijn.

In 2020 is een deel van het omzetverlies nog gecompenseerd door de rijksbijdrage corona. De inzet van de VNG is er op gericht om ook voor 2021 een deel van het omzetverlies gecompenseerd te krijgen.

In de begroting 2021 zijn geen budgetten voor de inkoop van de post en catering opgenomen, terwijl er wel kosten worden gemaakt, maar ook omzet wordt gegenereerd.

De ramingen voor de begroting 2021 zijn gebaseerd op de omzetcijfers van de voorgaande jaren. Op basis van de orderportefeuille zullen de budgetten aangepast moeten worden (omzet begroting 2021 € 2.265.722 minus de omzetprognose voor 2021 € 1.756.000) Per saldo een nadeel van € 509.722.

Resultaat Sector Groen, extern	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Begroting 2021	Realisatie t/m febr 2021	Prognose 2021
Kostprijs verkopen	84.081	3.902	70.000		
Omzet	-625.547	-200.138	-700.000	-14.506	-158.000
Resultaat	-541.768	-196.236	-630.000	-14.506	-158.000

Toelichting:

Zoals in de vorige monitor is aangegeven, worden de externe opdrachten in het 'groen' afgebouwd. In 2021 is voorzien dat er nog voor een bedrag van € 158.000 aan externe omzet weggezet kan worden. De personele capaciteit is en wordt nu ingezet bij de eigen gemeentelijke groenvoorziening (inclusieve organisatie).

De geraamde omzet (en kosten) dient structureel verlaagd te worden met een bedrag van per saldo € 462.000. De budgetten voor de kosten en omzet dienen overgeheveld te worden naar Beheer en Onderhoud.

Beschut Werk	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Begroting 2021	Realisatie t/m febr 2021	Prognose 2021
Loonkosten	257.724	316.026	602.974	68.087	602.974
Subsidie	-249.381	-266.941	-347.140	-41.492	-347.140
Resultaat	8.343	49.085	255.834	26.595	255.834

Toelichting:

De prognose is vooralsnog gebaseerd op een toename van het aantal beschutte werkers van 16,65 fte in 2020 tot 20,42 (34 plekken) fte in 2021. Momenteel zijn er 19 beschut werkers in dienst. Het is de vraag of we de ambitie gaan halen. In de volgende monitor kan daar waarschijnlijk meer over worden gezegd.

7.6 Inclusief werkgeverschap (en diversiteit)

In het collegeprogramma hebben we inclusief werkgeverschap en diversiteitsbeleid als doelstelling opgenomen. De vorming van het team Beheer en Onderhoud is een mooi voorbeeld van inclusief werkgeverschap. We werken ook aan het uitbreiden van afspraakbanen en plekken Beschut Werk binnen onze eigen organisatie.

Maatschappelijk effecten

- We willen dat al onze inwoners mee kunnen doen op de arbeidsmarkt in Het Hogeland.
- We willen als gemeentelijke organisatie een voorbeeld zijn als inclusief werkgever in onze regio. We stimuleren het inclusief werkgeverschap ook bij externe werkgevers in de regio.

Doelen

- Het realiseren van gemiddeld 17,69 fte afspraakbanen in 2021 (oplopend naar 32,69 in 2024). Dit betreft 18 personen.
- Het realiseren van gemiddeld 34 plekken Beschut Werk in 2021.
- Wij willen de komende zeven jaar 10 fte aan vacatures (formatieruimte) invullen door mensen uit de doelgroep in het kader van inclusief werkgeverschap.
- Voldoen aan de kwaliteitsnormen, zowel in het werk (Kwaliteitseisen Arbeid en Milieu) als in de begeleiding (job coaching).

Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

- Binnen de organisatie ruimte bieden voor SW-werknemers, afspraakbanen, beschut werkers voor nader te bepalen inclusiedoelgroepen.
- Bij vacatures en nieuwe taken gericht kijken naar invulling door personen uit de doelgroep.
- Begeleiding organiseren in het werk en voor de persoon.
- Investeren in competenties en vakbekwaamheid
- In samenwerking met het team HRM wordt verder gewerkt aan het verdiepen van het onderwerp 'inclusief werkgeverschap en diversiteit' voor de hele organisatie, waarbij ook wordt gekeken naar andere inclusiedoelgroepen, zoals jongeren, mensen met een migratie-achtergrond, etc.

Indicatoren	Begroting 2021	Ultimo 1 maart 2021	Prognose
SW Industrie en Diensten (fte)	170,54	175,40	170,54
SW Beheer en Onderhoud (fte)	82,53	82,77	82,53
SW andere teams (fte)	11,57	10,91	10,91
Beschut werk (personen)	20,42	19	34
Afspraakbanen (personen)	17,69	17	18
Arbeidsmatige dagbesteding	5	-	-

De realisatie van arbeidsmatige dagbesteding is ondergebracht bij Werk op Maat. Vanwege de coronamaatregelen kunnen we momenteel geen plaatsen voor arbeidsmatige dagbesteding realiseren.

7.7 Arbeidsparticipatie & werkgeversdienstverlening

We zijn ons bewust van een veranderende economie en arbeidsmarkt als gevolg van Covid-19. Op welke manier dit invloed heeft op de arbeidsparticipatie, onze doelgroep(en), werkgevers en samenwerking binnen het Hogeland en de arbeidsmarktregio zullen we moeten afwachten. Wel kan voorzichtig worden aangenomen dat het aantal (landelijke en regionale) vacatures zal dalen en het aantal uitkeringen en werkzoekenden zal stijgen, zonder dat hier extra budget tegenover staat. We gaan proberen om binnen de grenzen van onze beperkte budgetten voor arbeidsparticipatie te doen wat absoluut nodig is, waarbij geldt; zelf doen wat zelf kan en uitbesteden wat we zelf niet kunnen doen.

Niet iedereen met een uitkering is in staat om te worden begeleid naar werk. Daar waar mogelijk worden ook inwoners ondersteund die (nog) niet de stap naar werk kunnen maken. Het gaat daarbij

om de ontwikkeling richting het (weer) meedoen in de samenleving. Als daarbij een verdere ontwikkeling richting Beschut Werk, een afspraakbaan of zelfs een reguliere baan mogelijk is, is dat geweldig. Maar het is geen doel op zich. Het verder ontwikkelen van mensen vraagt stevige (integrale) samenwerking tussen de verschillende teams en externe partijen werkzaam in het Sociaal Domein en daarbuiten. Het gaat namelijk niet alleen om het ontwikkelen van mensen, maar ook om ondersteuning op tal van leefgebieden zoals bijvoorbeeld gezondheid, (kinder)opvang en schuldhulpverlening.

Een groot deel van de huidige gemeentelijke doelgroep heeft nog steeds een aanzienlijke afstand tot de arbeidsmarkt en derhalve ook meer dan gemiddelde begeleiding nodig op de werkplek, als deze eenmaal gevonden is. Hieruit volgt dat ook de werkgever ondersteund en gefaciliteerd zal moeten worden bij het werven en behouden van kandidaten. Het stimuleren van sociaal ondernemerschap blijft nodig voor het plaatsen van kandidaten.

We proberen zoveel mogelijk een strategisch partnerschap op te bouwen met werkgevers binnen het Hogeland. Dat houdt in dat we willen meebewegen en meedenken met de werkgever, om zo vraag en aanbod nog beter op elkaar af te stemmen. Werkgevers kunnen met alle vragen over de arbeidsmarkt bij ons terecht. Er wordt voortdurend verder gebouwd aan de verbetering van dit strategisch partnerschap.

Maatschappelijk effecten

- Minder inwoners zijn uitkeringsafhankelijk; verkleinen beroep op bijstand
- Meer inwoners hebben een verbeterde (mentale en fysieke) gezondheid en kwaliteit van leven
- Meer inwoners doen actief mee in de samenleving (waaronder vrijwilligerswerk)

Doelen

- Inwoners zo spoedig mogelijk naar werk of participatie helpen.
- Werkgevers faciliteren door het opbouwen van een strategisch partnerschap.
- Samenwerking arbeidsmarktregio versterken.
- Sociaal ondernemen c.q. arbeidsparticipatie stimuleren

Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

- Intensieve (eigen) dienstverlening/coaching richting werk/participatie en zoveel mogelijk werken met kleinere caseloads.
- Werkgevers adviseren in het geschikt maken van functies voor de gemeentelijke doelgroep (via jobcarving en herverdeling van werkzaamheden).
- Inzet loonkostensubsidies en indien nodig werkplekaanpassingen.
- Inzetten jobcoaches voor bereiken duurzame uitstroom.
- Regelmatige werkgeversbijeenkomsten en banenmarkten organiseren, zowel lokaal als regionaal. Gezien de coronamaatregelen doen we dit nu alleen maar digitaal.
- Voorlichtingsbijeenkomsten voor werkgevers organiseren over mogelijkheden en instrumenten. Ook dit kunnen we nu alleen digitaal doen.
- Eén aanspreekpunt uit de arbeidsmarktregio bij grotere werkgevers.
- Gespecialiseerde medewerkers gezamenlijk inzetten.
- Grotere projecten gezamenlijk uitvoeren (1000-banenplan, kansrijk beroep, ontwikkeling job coaching).
- Organiseren van diverse activiteiten voor werkgevers (vooralsnog digitaal).
- Extra aandacht geven aan ondernemers die vooroplopen in het sociaal ondernemerschap.
- Invulling geven aan SROI.

Afspraakbanen	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Begroting 2021	t/m febr 2021	Prognose
Loonkosten	265.550	337.308	528.125	58.378	528.125
Subsidie	-96.334	-102.399	-170.058	-18.104	-170.058
Resultaat	169.216	234.909	358.067	40.274	358.067

Indicator

- Ultimo februari 2021 zijn er 90 mensen met een garantiebaan, waarvan er 17 werkzaam zijn bij de gemeente Het Hogeland. De hierboven weergegeven cijfers zijn de gemeentelijke loonkosten en de ontvangen subsidie.

7.8 Begeleiding werkzoekenden

De begeleiding van de huidige en toekomstige gemeentelijke doelgroep kan niet alleen bestaan uit het stimuleren van zelfredzaamheid. Er is op tal van terreinen ondersteuning nodig voor het halen van resultaat, zowel in het voortraject naar werk als na de plaatsing bij werkgevers. Een groot deel van de doelgroep heeft te maken met problemen op meerdere leefgebieden, waarbij steeds geldt dat het hebben van werk meerdere problemen kan oplossen.

Het is belangrijk om in het voortraject naar werk juist de competenties en vaardigheden van de werkzoekende te vinden en te versterken. En waar mogelijk te certificeren. Het aanbieden van vakgerichte opleidingen (bij voorkeur via het Leerwerkbedrijf in Uithuizen) en begeleiding op de werkvloer door jobcoaches blijft daarbij een belangrijke rol spelen. We zijn nu ook gestart met het vormgeven van Vakland Het Hogeland. We denken dat ook onze doelgroep daar veel mogelijkheden zullen hebben op het gebied van scholing, werkervaring en uiteindelijk betaald werk.

Doelen

- Extra scholen en certificeren van werkzoekenden in relevante beroepsrichtingen
- Meer op de doelgroep gerichte dienstverlening.

Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

- Uitbreiden en continueren van opleidingen op locatie op niveau 1 en 2 (Bouw en Techniek, Zorg en Dienstverlening, Techniek).
- Inzetten VCA-examinering in andere talen.
- Praktijkleren en certificeren, bij voorkeur op locatie Uithuizen.
- Inzet van eigen jobcoaches.
- Werkcoaches waar mogelijk omscholen tot (gecertificeerde) jobcoaches.
- Gerichtte dienstverlening naar doelgroep (bijv. jongeren, ouderen en statushouders).
- Samenwerking met werkgevers, scholen, leerplicht en RMC intensiveren (instroom beperken).

7.9 Vrijwilligerswerkbeleid

Maatschappelijk effect

- Door vrijwilligerswerk te doen, komen mensen met elkaar in contact en dragen ze bij aan de samenleving. Dit is niet alleen belangrijk voor de organisaties waarvoor het vrijwilligerswerk gedaan wordt, maar ook voor de vrijwilligers zelf. Vrijwilligerswerk gaat gepaard met meer persoonlijk welzijn en heeft een positief effect op ervaren gezondheid. Vrijwilligerswerk is belangrijk om de samenleving draaiende te houden.²

Doelen

- Sterke vrijwilligersorganisaties in onze gemeente.
- Vergroten leefbaarheid van dorpen.
- Vergroten persoonlijk welzijn van inwoners die vrijwilligerswerk doen.

Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

- Periodieke gesprekken met de uitvoerende partij. Belangrijke speerpunten zijn:
  - Vrijwilligersorganisaties ondersteunen bij het vinden van vrijwilligers;
  - Vraag en aanbod rond vrijwilligerswerk bij elkaar brengen;
  - Twee fysieke steunpunten in de gemeente openhouden waar inwoners en organisaties terecht kunnen.

Indicatoren

- In samenspraak met Centrum Vrijwilligerswerk Het Hogeland nog ontwikkelen.

De gemeente heeft de wettelijke plicht om vrijwilligerswerkbeleid te formuleren en te laten uitvoeren.

Het Wmo-, jeugd- en participatie-, sport-, gezondheids- en cultuurbeleid is zonder vrijwilligers en zonder ondersteuning en/of facilitering van vrijwilligers onmogelijk. In augustus 2020 hebben we besloten de coördinatie van de Steunpunten Vrijwilligerswerk en de uitvoering van het vrijwilligersbeleid niet meer als gemeente zelf te doen, maar vanaf 2021 door een externe partij te laten uitvoeren door middel van een subsidierelatie.

Werk op Maat heeft hier eind 2020 de subsidieaanvraag voor ingediend en een beknopt plan van aanpak. De eerste maanden van 2021 stonden in het teken van de overdracht aan Werk op Maat. Het plan van aanpak werkt WoM nu verder uit in een uitvoeringsovereenkomst. De twee steunpunten zijn vanaf 1 maart 2021 verdergegaan onder de naam Centrum Vrijwilligerswerk Het Hogeland.

---

² CBS Statistische Trends: Vrijwilligerswerk en Welzijn, Hans Schmeets en Judit Arends, 2020

7.10 Aantal gebruikers regelingen Participatiewet en TOZO

De verstrekte uitkeringen op grond van de Participatiewet zijn de afgelopen jaren nagenoeg stabiel. Wel is er een stijging bij ondernemers zichtbaar die als gevolg van de Coronamaatregelen aanspraak moeten maken op de Tijdelijke Ondersteuningsregeling Zelfstandig Ondernemers (Tozo). In normale jaren ontvangen gemiddeld 20 ondernemers financiële ondersteuning van de gemeente.

Datum	21-4-2021
Aantal verwerkte aanvragen TOZO1 levensonderhoud	767
<u>Periode 01-03-2020 tot 01-06-2020</u>	
Toekenningen	728
Afwijzingen	24
Buiten behandeling	3
Intrekkingen	12
In behandeling	0
Aantal verwerkte aanvragen TOZO2 levensonderhoud	154
<u>Periode 01-06-2020 tot 01-10-2020</u>	
Toekenningen	144
Afwijzingen	7
Buiten behandeling	2
Intrekkingen	0
In behandeling	0
Aantal verwerkte aanvragen TOZO3 levensonderhoud	160
<u>Periode 01-10-2020 tot 01-04-2021</u>	
Toekenningen	138
Afwijzingen	11

Buiten behandeling	0
Intrekkingen	2
In behandeling	9
Aantal verwerkte aanvragen TOZO4 levensonderhoud	0
<u>Periode 01-04-2021 tot 01-07-2021</u>	
Toekenningen	0
Afwijzingen	0
Buiten behandeling	0
Intrekkingen	0
In behandeling	0
Aantal verwerkte aanvragen TOZO krediet Civision	73
<u>Periode 01-03-2020 tot 01-07-2021</u>	
Toekenningen	62
Afwijzingen	5
Buiten behandeling	0
Intrekkingen	5
In behandeling	1
Totaalbedrag TOZO levensonderhoud (verstrekt)	€ 3.920.866,42
Totaalbedrag TOZO krediet (verstrekt)	€ 569.738,00
Afdracht Belastingdienst (loonheffing en Zvw)	€ 854.928,97
Totaalbedrag TOZO uitgegeven	€ 5.345.533,39

Voor ondernemers met vragen over heroriëntatie op de arbeidsmarkt , schulden of bedrijfsvoering is een ondernemersloket ingericht bij de gemeente Het Hogeland. Het loket wordt bemenst door medewerkers van het team Economie en Werkplein Ability.

De re-integratie van inwoners met een uitkering op grond van de Participatiewet heeft het afgelopen flinke vertraging opgelopen door de coronamaatregelen. Stage- en werkervaringsplaatsen bij bedrijven zijn steeds moeilijker te vinden. Daarnaast is er minder fysiek contact met inwoners. Voor een goede begeleiding bij re-integratie is dat voor deze doelgroep een voorwaarde. Ondanks de beperkte mogelijkheden tot re-integratie, is er nog geen stijging van het bijstandsbestand waarneembaar.

Bijzondere bijstand

Recht op bijzondere bijstand is geregeld in de Participatiewet. Dit is een wettelijke instrument om inwoners met een laag inkomen die kosten hebben die voortvloeien uit bijzondere onvoorziene individuele omstandigheden, te kunnen bijstaan. De noodzakelijke zorgkosten (met name Tandartskosten) bij de inwoners die een schuld hebben bij de zorgverzekeraar en hierdoor geen aanvullende verzekering meer kunnen aansluiten, worden via de bijzondere bijstand aangevraagd en vergoed. Daarnaast bestaat de bijzondere bijstand uit de langdurigheidstoeslag, kosten voor bewindvoering en kosten voor kinderopvang. In 2020 hebben totaal 1.042 cliënten gebruik gemaakt van één of meerdere voorzieningen vanuit de bijzondere bijstand.

Voor het jaar 2021 hebben reeds 642 cliënten gebruik gemaakt van de bijzondere bijstand.

In- en uitstroom

Hieronder wordt de dynamiek in het bestand weergegeven. De instroomcijfers geven aan om welke reden mensen zich bij de gemeente melden voor een uitkering. Bij de uitstroomcijfers zijn de redenen weergegeven waarom mensen geen uitkering meer behoeven.

In- en uitstroom t/m februari 2021

In- en uitstroom t/m februari 2021			jan/febr	jan/febr
	Jaar 2019	Jaar 2020	jaar 2020	jaar 2021
Instroom				
Na periode WW nu bijstand	47	57	7	5
Arbeid dienstbetr/uitk.ziekte	70	83	15	13
Beëindiging huwelijk/relatie	20	17	5	3
Te weinig inkomsten uit bedrijf	25	335	6	0
Oorzaak partner	21	14	0	3
Onvoldoende ander inkomen	46	61	6	6
Overname andere gemeenten	61	52	9	15
Andere redenen	134	104	11	19
Totaal instroom	424	723	59	64

Uitstroom

Arbeid dienstbetr./ uitk.ziekte
Voldoende ink. uit arbeid zelfst.arbeid dienstbetr/uitk.ziekte
Verhuizing naar andere gemeente
Normwijziging
Oorzaak bij partner
Andere redenen

Totaal uitstroom

		jan/febr	jan/febr
Jaar 2019	Jaar 2020	jaar 2020	jaar 2021
148	133	18	19
5	0	1	0
62	78	0	18
64	28	1	14
33	104	6	13
112	127	23	23
424	470	49	87

7.11 Financiën Participatiewet

In onderstaande tabel staan de raming/realisatie van de BUIG (Gebundelde Uitkering) opgenomen van het jaar 2020 met de vergelijking de realisatie van 2019 en de raming van 2021.

Uit het overzicht blijkt dat de realisatie over 2020 iets voordeliger is uitgepakt dan geraamd.

	Realisatie 2019	Begroting 2020 (na wijz.)	Realisatie 2020	Begroting 2021
Inkomensregelingen (BUIG)				
PW	13.495.000	13.911.000	13.852.000	14.818.000
IOAW	1.235.000	1.176.000	1.150.000	1.239.000
IOAZ	64.000	68.000	68.000	65.000
BBZ levensonderhoud (starters)	93.000	51.000	57.000	60.000
BBZ levensonderhoud (gevestigden)	p.m.	194.000	96.000	194.000
Loonkostensubsidies	813.000	901.000	1.014.000	1.111.000

Totaal netto uitgaven	15.700.000	16.301.000	16.237.000	17.487.000
Rijksbudget	14.924.000	15.740.000	15.737.000	16.965.000
Voordeel (+), Nadeel (-)	-/- 776.000	-/- 561.000	-/- 500.000	-/- 522.000
	5,2%	3,6%	3,2%	3,1%
Vangnetuitkering	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

De ontwikkelingen in de periode 2019 tot en met maart zijn voor 3 subregelingen visueel gemaakt (zie volgende pagina). Dit betreft de regelingen met de grootste omvang binnen de BUIG (WWB, IOAW en de loonkostensubsidies).

Bijstellen van budgetten

De ontwikkelingen ten aanzien van deze regelingen zijn vergeleken met de uitgangspunten die gehanteerd zijn bij het opstellen van de begroting 2021. Uit deze analyse blijkt voorsnag dat de raming niet (neerwaarts) bijgesteld hoeven te worden. Op basis van de huidige cijfers zou eerder een voordeel blijken dan een nadeel. Zodra daar meer duidelijkheid over komt, zullen we dit meenemen in de reguliere P&C-cyclus.

In de begroting is rekening gehouden met een stijging van de normbedragen van 2%. De stijging van de normbedrag per 1 januari 2021 ligt daaronder. Daarnaast is post opgenomen in verband met een verwachte toename van het aantal bijstandsgerechtigden a.g.v. de gevolgen de van Covid-19. Voorsnag blijkt deze toename niet uit de cijfers van Het Hogeland. Mogelijk wordt dit veroorzaakt door de steunmaatregelen van het rijk waardoor bijvoorbeeld ontslagen en faillissementen voorsnag uitblijven en mensen na voorliggende voorzieningen, zoals WW, in de bijstand terecht komen.

Een deel van het macrobudget dat beschikbaar is voor de BUIG is nog niet verdeeld. Het gaat hier om 327,2 miljoen. In de begroting 2021 is nog geen rekening gehouden met deze rijksbijdrage aangezien de verdeelsleutel voor deze middelen nog bij ministeriële regeling bepaald moet worden. Mocht de verdeling gehanteerd worden zoals de BUIG is verdeeld, dan gaat dit om een bedrag van ongeveer € 850.000.

Onderstaande grafieken zijn ontleend aan het systeem waarin de uitkeringen worden verwerkt en betaald. Het betreft hier de weergave van de kosten zonder loonheffing en werkgeversheffing Zvw. Daarnaast zijn de uitgaven van de maand juni (betaalmaand van vakantiegeld) gecorrigeerd voor deze visuele weergave. Omdat uitkeringen mogelijk geblokkeerd/opgeschort zijn kan het aantal cliënten en de uitgaven van de laatste 2 maanden als gevolg van de nabewerking nog toenemen. De daling van het aantal bijstandsgerechtigden in februari en maart 2021 geven daarmee een vertekend beeld.

